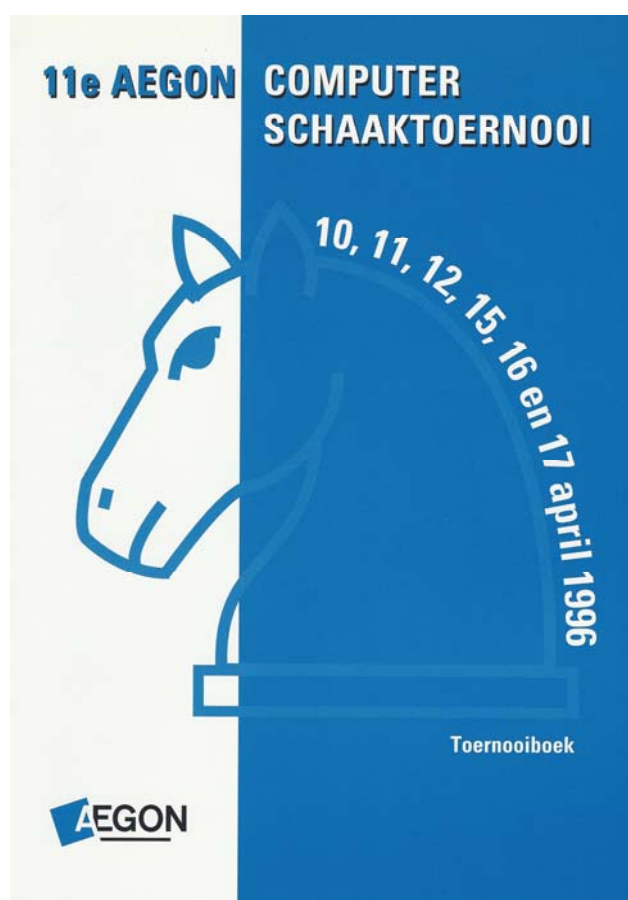

De 100 (computer)deelnemers van het 11e Aegon computerschaaktoernooi (april 1996) op volgorde van behaalde punten:

Yasser Seirawan (de ongeslagen toernooiwinnaar), Rafael Vaganian, John van der Wiel, Jonathan Speelman, CAPTURE, Larry Christiansen, Roberto Cifuentes Parada, Rob Hartoch, Erik Hoeksema, Gert Ligterink, NIMZO, NOW, QUEST, REBEL 7, David Bronstein, DIEP, GENIUS, HIARCS, KALLISTO, THE KING, Yona Kosashvili, Nico Kuyf, MCHESS PRO, MEPHISTO GENIUS, TASC R30, REBEL AEGON, WCHESS, ZARKOV, ARTHUR, Gert-Jan de Boer, CHESSICA, CHESS SYSTEM TAL, DARK THOUGHT, DOCTOR X, DREI HIRN, FRENCHESS, FRITZ, Gert Jan Ludden, NIGHTMARE D, NIGHTMARE N, SAITEK BRUTE FORCE, SCHACH 3.0, VIRTUAL CHESS, Wim Wolthuis, Ad van den Berg, Paul Bierenbroodspot, CENTAUR, CHEIRON, COMET, ISICHESS, Gert Legemaat, Gunther Loewenthal, BERLIN PRO, SHREDDER, Dieter Steinwender, TURNING POINT, ANT, Jeroen Blokhuis, Paul Boersma, BREAK THROUGH II, DIOGENES, Matthias Feist, HECTOR, HITECH, Jan Joost Lindner, MIRAGE, NOVAG DIAMOND, Hebert Perez Garcia, Sofia Polgar, Hans Ree, Jos de Waard, Jannes van der Wal, Henk Arnoldus, Piet Bakker, BIONIC, Willem Hajenius, Michael Hoving, IMPAKT, Lex Jongasma, Stefan Löffler, Henny Maliangkay, Alexander Munninghoff, PANDIX, SCHAAKMEESTER X, Martin Voorn, Peter van Wermeskerke, Peng Zhaoqin, DRAGON, Piet Geertsema, GOLDBAR, Fre Hoogendoorn, Bert Kieboom, Corry Vreeken-Bouwman, ANANSE, Rien Goudart, Henk de Kleijnen, Richard Oranje, Nico Vromans, Ada van der Giessen en Henk Prins.

11e Aegon computerschaaktoernooi - april 1996

SEIRAWAN OVERTUIGEND WINNAAR

Elfde AEGON-toernooi succes voor mens en computer

Een jaarlijkse graadmeter, zo kan het AEGON-toernooi het beste worden omschreven. Ieder jaar neemt in het voorjaar een flink aantal menselijke schakers plaats tegenover een even groot contingent schaakprogramma's. En ieder jaar is de vraag weer: kan de mens de machine nog bijhouden? Het AEGON-toernooi is in zijn soort het grootste toernooi ter wereld, en dus moeten de resultaten serieus genomen worden.

MINZE BIJ DE WEG

Het voorjaar van 1996 stond in het teken van het computerschaak. In februari speelde wereldkampioen Gary Kasparov zijn veelbesproken match tegen Deep Thought. Twee maanden later werd in Den Haag de strijd tussen mens en machine op grote schaal voortgezet.

Het kostte Kasparov in Philadelphia de nodige moeite om Deep Thought er onder te krijgen en hij liet na afloop ook niet na om te benadrukken dat hij de laatste redder van de mensheid is. Heel wat grootmeesters plaatsten daar zo hun vraagtekens bij en het AEGON-toernooi bewees dat ze daar gelijk in hadden.

Stilstand?

In het AEGON-toernooi spelen traditiegetrouw mensen van verschillende sterkte tegen computers van verschil-

lend niveau. Als we een echt beeld willen hebben van de kracht van mens en machine, dan moeten we bekijken wat de sterkste mensen, de grootmeesters dus, presteren. Dat was in dit toernooi nog altijd uitstekend. De negen grootmeesters behaalden een score van 77 procent en ze lieten zien dat de topcomputers er nog lang niet zijn.

Velen hadden het daarom over een jaar van stilstand; ten opzichte van vorig jaar zou er niet veel winst zijn geboekt. Eén man was het daar niet mee eens: de Maastrichtse hoogleeraar Jaap van den Herik. Bij de opening voorspelde hij dat de computers met 160-140 zouden winnen en dat er drie computers bij de eerste acht zouden eindigen.

Met die totaalscore kreeg hij gelijk, want de computers wonnen uiteindelijk met 162½-137½. De eerste computers waren echter pas op de vijfde plaats te vinden. Vijf machines deelden de vijfde tot en met veertiende

plaats. Dat stelde Van den Herik uiteraard teleur, maar toch voelde hij zich niet verslagen. Hij keerde de vraagstelling om en vroeg naderhand: "Kunt u in de afgelopen tien jaar een moment aanwijzen waarop de speelsterkte op het huidige niveau kwam?"

Scheiding

Dit elfde AEGON-toernooi maakte een ding heel duidelijk. Zo langzamerhand komt het tot een scheiding van de geesten. De meeste computerprogramma's beginnen, met hulp van de steeds sneller wordende hardware, een niveau te halen dat voor de wat zwakkere schaker onbereikbaar is. Een gemiddelde clubspeler mag blij zijn als hij af en toe eens een partijtje tegen de computer wint. Toch zijn er ook op die regel uitzonderingen. Nog steeds blijken relatief zwakke spelers die vaak met een computer trainen een heel fatsoenlijke score te kunnen halen. Aanpassen, dat is het parool.

Zien we de computer over de hele linie geleidelijk oprukken, in de top hadden ze het dit jaar erg moeilijk. Met Seirawan, Vaganian, Van der Wiel en Spielman deden er grootmeesters mee die de juiste stijl hebben om het tegen een computer op te nemen.

Dan valt op hoe eenvoudig het soms toch is om een topcomputer van het bord te zetten. Vooral het spel van Seirawan maakte indruk. Blijkbaar had hij zijn ogen goed de kost gegeven bij de match van Kasaprov, want schijnbaar zonder enige moeite won hij zijn zes partijen. Hij was een waardige winnaar van dit toernooi.

In dit verslag volgen we het toernooi van ronde tot ronde. Daarnaast hebben verschillende deelnemers, schaker en programmeur, een bijdrage geleverd. Er is daarbij bewust gekozen voor deelnemers uit alle geleidingen. Zowel de toppers als de 'gewone' deelnemers komen aan het woord.

Toernooiwinnaar Yasser Seirawan

FOTO AEGON

11e Aegon computerschaaktoernooi - april 1996

Karpov, Timman en Piket openen elfde AEGON-toernooi

Voor de opening van het toernooi was een hele middag uitgetrokken. De topgrootmeesters Karpov, Timman en Piket speelden elk twee rapidpartijen tegen de computerprogramma's Fritz, MChess Pro en The King. Kampioenen onder elkaar dus. De mensen bleven ongeslagen.

De grootste trekpleister was uiteraard Anatoli Karpov. In een interview aan de vooravond van deze happening had hij zich optimistisch uitgelaten. Natuurlijk zou hij winnen.

Dat gebeurde ook, maar het vergde meer moeite dan Karpov had voorzien. In de eerste partij wist hij een positioneel voordeel dat hij in een Tarrasch-opening had bereikt, pas in het eindspel in een punt om te zetten. Ook in de tweede partij kwam hij beter te staan, maar met behulp van een tactische truc wist Fritz de remise veilig te stellen. Het was opmerkelijk dat Karpov in beide partijen aanvankelijk veel tijd gebruikte. Pas in de uitvluggerfase kwam hij, noodgedwongen, op snelheid.

De eerste partij verliep als volgt.

wit: Anatoly Karpov

zwart: Fritz

AEGON 1996, 1e rapidpartij

1. Pf3 d5 2. d4 e6 3. c4 c5 4. cxd5
exd5 5. Pc3 Pc6 6. g3 Pf6 7. Lg2
Le7 8. O-O O-O 9. Lg5 cxd4 10.
Pxd4 h6 11. Le3 Te8 12. Tc1 Lf8
13. Pxc6 bxc6 14. Ld4 Pd7 15. Pa4
La6 16. Te1 Lb4 17. Lc3 Lxc3 18.
Pxc3 Tb8 19. b3 Pe5 20. Dd4 De7
21. Pa4 Tbd8 22. Pc5 Lc8 23. Ted1
Lg4 24. Td2 Lf5 25. Df4 Lg6 26.
Db4 Tb8 27. Dd4 Tb5 28. Pa4 Tb4
29. Dc5 Le4

(zie diagram)

30. Dxe7 Txe7 31. f3 Lf5 32. f4
Txa4 33. bxa4 Pc4 34. Td4 Txe2
35. Lf1 Txa2 36. Lxc4 Txa4 37.
Ld3 Txd4 38. Lxf5 Tc4 39. Txc4
dxc4 40. Kf2 a5 41. Lc2 Kf8 42.
Ke3 Ke7 43. Kd4 c3 44. Kxc3 Kd6
45. Kd4 c5+ 46. Kc4 Kc6 47. Lb3
g6 48. h4 f6 49. Lc2 g5 50. Lb3
gxh4 51. gxh4 h5 52. Ld1 Kd6 53.
Lxh5 a4 54. Lg6 Ke7 55. h5 Kf8 56.

h6 Kg8 57. Lb1 Kh8 58. Kxc5 a3
59. Kd6 a2 60. Lxa2 Kh7 61. Ke6
f5 62. Kxf5

Zwart geeft het op.

Van de twee Nederlandse grootmeesters bracht Jeroen Piket het er het beste af. In de eerste partij overspeelde hij de Nederlandse kampioen The King positioneel, in de tweede partij was hij tactisch de baas!

Jan Timman had nog nooit serieus tegen computers gespeeld en dat was te merken. Weliswaar kwam hij in beide partijen tegen M Chess Pro, de wereldkampioen bij de micro's, beter te staan, maar daarna verkeek hij zich op de taaiheid van het programma. Beide partijen eindigden in remise, en daar mocht Timman nog blij mee zijn.

Er werd gespeeld volgens het Fischer-tempo. Beide partijen kregen 30 minuten voor de hele partij, plus twintig seconden extra per zet.

Er was wereldwijde belangstelling voor de partijen.

TASC die de gebruikte apparatuur had geleverd, zorgde ervoor dat de partijen rechtstreeks via Internet waren te volgen. Al snel hadden tienduizenden mensen over de hele wereld contact gezocht met de betreffende pagina's.

Karpov in de openingsfase van de eerste partij

FOTO AEGON

Eerste ronde

Traditiegetrouw is er in de eerste ronde sprake van aanzienlijke krachtsverschillen. Er is nog niet sprake van een ranglijst, zodat de sterkste mensen en computerprogramma's elkaar niet treffen. Voor de meeste grootmeesters en meesters betekent het, dat zijn een gemakkelijke avond hebben. Na ruim tweeënehalf uur spelen zijn er al flink wat uitslagen binnen.

De Armeense grootmeester Rafael Vaganian is als een van de eersten klaar. Het Russische programma Centaur heeft niet zo goed in de gaten wat er aan de hand is als Vaganian een pion offert.

wit: **Rafael Vaganian**

zwart: **Centaur**

1. Pf3 d5 2. g3 c6 3. Lg2 Pf6 4. 0-0 Lf5 5. d3 h6 6. Pbd2 e6 7. De1 Lh7 8. e4 Le7 9. Pe5 Pbd7 10. Pxd7 Pxd7 11. f4 0-0 12. Kh1 a5 13. g4 a4 14. a3 Lh4 15. De2 dxe4 16. dxe4 Pc5 17. Pc4 b5 18. Pe5 Dc7

Wits volgende zet stelt zwart, een Russisch programma van het Kurchatov-instituut, in de gelegenheid een pionnetje mee te nemen. Daar gaat het natuurlijk op in, ongeacht de gevolgen voor zijn stelling. 19. g5 Lxg5 20. fxe5 Dxe5 21. Lf4 Dxb2 22. Ld6 Dc3 23. gxh6 Tfd8 24. Tad1 Lg6 25. hxg7 Kxg7 26. e5 Kh6 27. Df2 Pe4 28. Dh4+ Kg7 29. Lxe4 Kg8 30. Lxg6 fxe6 31. Df6 Dxc2 32. Dxe6+ Kh8 33. Td4 Zwart geeft het op.

wit: **Hector**

zwart: **Yasser Seirawan**

1. e4 c5 2. Pf3 Pf6 3. e5 Pd5 4. Pc3 Pxc3 5. dxc3 e6 6. Lf4 b6 7. Ld3 Lb7 8. 0-0 h6 9. De2 Pc6 10. Tfd1

Dc7 11. Lb5 0-0-0 12. a3 d5 13. c4 a6 14. cxd5 axb5 15. dxc6 Txd1+ 16. Txd1 Dxc6 17. Pe1 Le7 18. Dg4 g5 19. Le3 h5 20. De2 g4 21. Tb1 Td8 22. b3 Td5 23. Lc1 Td4 24. f4 Te4 25. Le3 b4 26. Df2 bxa3 27. Ta1 Lh4 28. Dxb4 Txe3 29. Df2 De4 30. Kh1 h4

Wit geeft het op.

Ook John van der Wiel heeft het niet moeilijk. Terwijl zich donkere wolken samenpakken boven de zwarte koningsvleugel, besluit het Hongaarse programma Pandix op de damevleugel een pionnetje weg te snoepen. Dat is hem gaarne gegund. Met harde klappen slaat Van der Wiel de zwarte stelling uiteen.

wit: **John van der Wiel**

zwart: **Pandix**

1. c4 e6 2. Pf3 Pf6 3. b3 d5 4. Lb2 Le7 5. e3 0-0 6. Le2 b6 7. cxd5 exd5 8. 0-0 Lg4 9. d3 c5 10. h3 Lh5 11. Pe5 Lxe2 12. Dxe2 Pbd7 13. Pc6 De8 14. Pxe7+ Dxe7 15. Pd2 d4 16. e4 Tac8 17. Tae1 Tfe8 18. Dd1 Pe5 19. Pc4 b5 20. Pxe5 Dxe5 21. f4 De6 22. Df3 h6 23. e5 Pd5 24. f5 Dc6 25. Lc1 Pb4

26. Dg3 Pxa2 27. f6 g6 28. Lxh6 De6 29. Lg7

Zwart geeft het op.

Sofia Polgar heeft misschien niet de juiste stijl om tegen computers te spelen. Ze mag graag aanvallen onder opoffering van het nodige materiaal. Tegen echt sterke programma's is dat vragen om moeilijkheden, zoals later in dit toernooi zal blijken. Tegen het Nederlandse Nightmare (er is ook een Duits programma met dezelfde naam), gaat het wel goed.

wit: **Sofia Polgar**

zwart: **Nightmare N**

1. e4 c5 2. Pf3 d6 3. d4 cxd4 4. Pxd4 Pf6 5. Pc3 a6 6. f4 Dc7 7. Pf3 Pbd7 8. a4 g6 9. Ld3 Lg7 10. 0-0 0-0 11. De1 e6 12. f5 gxf5 13. Kh1 fxe4 14. Pxe4 Pxe4 15. Dxe4 Pf6 16. Dh4 d5

17. Lh6 Lxh6 18. Dxb6 Pe4 19. Lxe4 dxe4 20. Dg5+ Kh8 21. Df6+ Kg8 22. Pg5 e5 23. Ta3 e3 24. Txe3 Zwart geeft het op.

Zoals bekend staan schaakcomputers bekend om hun tactisch vermogen, maar soms gaat er toch iets mis. Als Novag Diamond op de 15e zet achteloos op d4 neemt, wordt hij het slachtoffer van een eenvoudige combinatie. Horizoneffectje? Ligterink wint een stuk en even later de partij.

wit: **Gert Ligterink**

zwart: **Novag Diamond**

1. Pf3 Pf6 2. d4 d5 3. c4 dxc4 4. e3 Lg4 5. Lxc4 e6 6. Pc3 Pbd7 7. 0-0 Ld6 8. Le2 0-0 9. h3 Lf5 10. Ph4 Le4 11. Pxe4 Pxe4 12. Pf3 De7 13. Ld3 Pef6 14. e4 e5 15. Te1

(zie diagram)

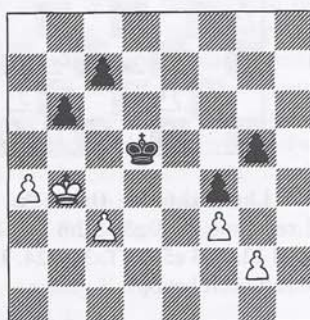
15. ..., exd4? 16. e5 Pxe5 17. Pxe5 Lxe5 18. f4 Pd7 19. fxe5 Pc5 20. b4 Pxd3 21. Dxd3 Tfd8 22. Ld2 Td5 23. Te4 Tad8 24. Tae1 De6 25. Lg5

T8d7 26. Lf6 Db6 27. Tg4 g6 28. Dd2 Kf8 29. Dh6+ Ke8 30. Dxb7 d3+ 31. Kh1 Te7 32. e6 Dxe6 33. Txe6 Txe6 34. Dg8+ Kd7

En zwart gaf het op.

Anderen moeten er harder voor werken. Larry Christiansen bereikt de hele partij niets tegen het Russische programma Mirage. Er wordt afgekweld naar een pionneindspel en dan gaat het plotseling toch nog mis.

Christiansen-Mirage
Wit aan zet

54. Kb5 Kd6 55. c4 Kd7 56. c5 bxc5 57. Kxc5

Zwart geeft het op.

Hans Ree is de enige grootmeester die verliest. Tegen Isichess is het allemaal niet bijster interessant, en als de partij ergens rond de 30e zet remise zou zijn gegeven had niemand verbaasd opgekeken. Ree probeert echter nog wat en dat leidt tot een slecht eindspel.

wit: Isichess

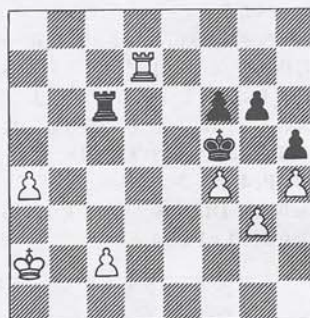
zwart: Hans Ree

1. e4 g6 2. d4 Lg7 3. Pf3 d6 4. Pc3 Lg4 5. Le2 Pf6 6. Le3 0-0 7. 0-0 Pc6 8. Dd2 Te8 9. Tfe1 a6 10. Tad1 Lxf3 11. Lxf3 e5 12. dxe5 Pxe5 13. Le2 b5 14. a4 b4 15. Pd5 Pxe4 16. Dxb4

Larry Christiansen: op het nippertje gewonnen

Pf6 17. Da5 Pxd5 18. Dxd5 Dd7 19. b3 Pg4 20. Ld4 Lxd4 21. Dxd4 Pe5 22. f4 Pg4 23. Lxg4 Dxg4 24. Dc4 Txe1+ 25. Txe1 Dd7 26. Kf2 a5 27. h4 h5 28. g3 c6 29. Dd4 Dh3 30. Dc3 c5 31. Te3 Dh2+ 32. Ke1 Dh1+ 33. Kd2 Dd5+ 34. Dd3 Dxd3+ 35. Kxd3 Tb8 36. Te7 Kg7 37. Td7 Tb6 38. Ta7 Kf6 39. Txa5 Kf5 40. Ta7 f6 41. Tg7 d5 42. Td7 c4+ 43. bxc4 dxc4+ 44. Kxc4 Tc6+ 45. Kb3 Tb6+ 46. Ka3 Tc6 47. Kb2 Tb6+ 48. Ka2 Tc6

Het lijkt er even op of Isichess niet weet hoe het verder moet. De volgende zet brengt de oplossing. De witte toren moet naar a3, waar hij de a-pion van achteren steunt en tegelijkertijd g3 dekt.

49. Td3 Txc2+ 50. Kb3 Tc8 51. a5 Kg4 52. Ka4 Ta8 53. Kb5 Tb8+ 54. Kc6 Tb1 55. Ta3 Tc1+ 56. Kd7 Kf5 57. a6 Td1+ 58. Ke7 Te1+ 59. Kf7 Tc1 60. Ta5+

Zwart geeft het op.

wit: Jonathan Speelman

zwart: Arthur

1. d4 d5 2. c3 Pf6 3. Lf4 c6 4. e3 Db6 5. Db3 Dxb3 6. axb3 Lf5 7. Pd2 Pbd7 8. b4 e6 9. h3 Le7 10. Pb3 a6 11. Pf3 Ph5 12. Lh2 0-0 13. Le2 Phf6 14. Pfd2 Ta7 15. 0-0 Tfa8 16. Pa5 Pe4 17. Pdb3 Lh4 18. Pc5 Pdx5 19. bxc5 e5 20. Lxe5 Pd2 21. Tfd1 Pe4 22. g3 Ld8 23. g4 Ld7 24. f3 Pg5 25. Kg2 b6 26. cxb6 Lxb6 27. b4 f6 28. Lh2 Te8 29. Lg1 h5 30. Ld3 hxg4 31. hxg4 Pf7 32. Pb3 Tea8 33. c4 Le8 34. c5 Le7 35. Pa5 Ld7 36. Lh2 Lxh2 37. Kxh2 Tb8 38. Tab1 Te8 39. Te1 Pg5 40. Kg3 Kf7 41. Lc2 g6 42. e4 Pe6 43. Tbd1 Tb8 44. exd5 cxd5 45. Lb3 Pc7 46. Th1 Kg7 47. Td2 f5 48. gxf5 gxf5 49. Tg2 Kf6 50. Th6+ Kg7 51. Tgh2 Tg8 52. Kf2 Kf8 53. Tb6 Ta8 54. Th7 Tg7 55. Txg7 Kxg7 56. Tb7 Tc8 57. Lxd5

Zwart geeft het op.

BELANGRIJKSTE UITSLAGEN

Vaganian - CENTAUR	1 - 0
HECTOR - Seirawan	0 - 1
Speelman - ARTHUR	1 - 0
Christiansen - MIRAGE	1 - 0
CAPTURE - Kosashvili	0 - 1
Van der Wiel - PANDIX	1 - 0
SCHAAKMEESTER X - Cifuentes Parada	0 - 1
Sofia Polgar - NIGHTMARE N	1 - 0
GOLDBAR - Bronstein	0 - 1
Ligterink - NOVAG DIAMOND	1 - 0
ISICHESS - Ree	1 - 0
De Boer - BREAKTHROUGH II	1 - 0
COMET - Löffler	1 - 0
Hoeksema - DOCTOR X	1 - 0
CHESS SYSTEM TAL - Peng Zhaoqin	1/2 - 1/2
Boersma - BIONIC	1 - 0
IMPAKT - Hartoch	0 - 1
N. Kuijff - ANANSE	1 - 0
SAITEK BRUTE FORCE - Perez Garcia	0 - 1
HIARCS - Lindner	1/2 - 1/2
GENIUS - Van der Wal	1/2 - 1/2
REBEL AEGON - Vreeken	1 - 0
Wolthuis - THE KING	0 - 1

'NIEMAND ZIT TE WACHTEN OP DAT GEKLUNGEL'

Jan Timman: "Je verbaast je over de knulligheid waarmee ze de partij opzetten"

Tijdens de opening van het AEGON-toernooi speelden Karpov, Timman en Piket twee rapidpartijen tegen sterke commerciële programma's. Terwijl Piket en Karpov erin slaagden hun minimatch te winnen moest Timman genoeg nemen met twee remises. Gebrek aan ervaring waarschijnlijk, want in tegenstelling tot de anderen had hij zich nog niet eerder aan de strijd tussen mens en machine gewaagd.

MINZE BIJ DE WEG

Had je ervaring met het spelen tegen computers?

Jan Timman: "Nee, ik heb er misschien een keer in een simultaan tegen gespeeld. Ik deed het in die partijen tegen MChess ook niet erg handig. Het was niet goed tot me doorgedrongen hoe je moest spelen. Je moet er aan wennen dat zo'n computer geen interessante dingen doet. Tactisch zijn ze natuurlijk sterk, maar strategisch komt er niets interessants uit.

In de eerste partij tegen MChess deed ik het verkeerd. Het was interessant te zien hoe hij een bepaalde fase van de partij behandelde. Met die twee lopers speelde hij een tijdje erg goed. Maar het is veel interessanter wat ze analyseren dan wat ze spelen."

Wat verwachtte je van de partijen tegen MChess?

"Ik had er van tevoren geen gedachten over, maar ik maakte me wel ongerust, want als je bij de VSB dingen over het hoofd ziet, zoals ik verschillende keren deed, dan kan dat tegen de computer ook gebeuren.

Je begint te spelen en verbaast je over de knulligheid waarmee hij de dingen opzet. Hij heeft geen idee hoe dat moet.

Toch heb ik hem niet onderschat. Maar je ziet zoveel goede mogelijkheden, normaal gesproken krijg je zulke stellingen niet. Alleen in een simultaan en dan mis je ook wel eens wat. In de eerste partij kon ik het uitmaken, maar ik kon het niet helemaal uitrekenen en koos voor iets anders waarna ik ook goed stond.

Achteraf gezien had ik dat toch moeten doen.

Daarna speelde hij een tijdje erg goed; ik dacht ik het wel zou houden, maar ik had weinig tijd. In het dame-eindspel deed hij vervolgens weer rare dingen.

In beide partijen speelde hij soms ongelooflijk slecht en soms heel goed. Maar het was niet interessant. Waar je naar toe moet zijn thematoernooien met een verplichte opening of stelling.

Neem bijvoorbeeld ook de tweede partij van Jeroen. Het was totaal belachelijk van de computer zo'n pion op b7 op te halen, terwijl hij aan de andere kant met h4 een winnende aanval kan opzetten. Na Dxb7 was wit in grote moeilijkheden.

De enige interessante partijen van computers tegen mensen zijn die tegen Bronstein, omdat hij er iets aardigs van maakt. Zoiets zou verplicht moeten zijn."

Heb je de match Kasparov-Deep Blue gevolgd?

"Zeker. De eerste partij was nog wel interessant, de tweede was helemaal niets, de derde partij ging wel en de enige andere interessante partij was de vierde. Die gaf een boeiende strijd te zien.

Ik vind dat je van zo'n wedstrijd als Kasparov tegen Deep Blue een themawedstrijd moet maken met een vooraf bepaalde opening. Anders is er niets aan. Niemand zit te wachten op dat geklungel."

Seirawan zei dat er wel zestig grootmeesters zijn die van Deep Blue kunnen winnen. Ben je het daar mee eens?

Toernooirecteur Cock de Gorter

"Ja, maar je moet je wel goed voorbereiden. Als je tegen Deep Blue speelt moet je je erg op je tegenstander richten. Bij een normale speeltijd zou ik er wel van winnen. Ik zou met 4-2 niet tevreden zijn en met mij vele anderen. Jeroen Piket en Loek van Wely zouden dat ook winnen. Misschien zijn er wel honderdvijftig spelers die van Deep Blue kunnen winnen."

Heeft de computer het schaken veranderd?

"Ik heb er moeite mee dat partijen tegenwoordig niet meer een normaal slot krijgen. Dat zag je ook bij Seirawan-Gelfand in het VSB-toernooi. Zelf heb ik ervaringen tegen Lutz in een eindspel van toren en loper tegen toren. Door het oprukken van de computer is het eindspel verloren gegaan. Je ziet geen normaal eindspel meer en dat is erg jammer, want dat mis ik. Maar er is weinig aan te doen, het is een onvermijdelijke ontwikkeling."

Tweede ronde

In deze ronde slaat de mens terug. De achterstand die op de openingsdag werd opgelopen is na twee speeldagen weggewerkt. Toch is het geen eenvoudige dag voor de mensen, ook niet voor de grootmeesters. Hans Ree verliest opnieuw en Christiansen en Kosashvili moeten een remise toestaan.

In deze ronde wordt de partij gespeeld die vele krantenrubrieken haalt. Hoe werkt zo'n mechanisme? Je wilt als journalist natuurlijk iets van de winnaar laten zien. Als de partij niet al te lang is, dan is dat mooi meegenomen. Als deze ook nog op voorbeeldige wijze laat zien waarin computers zwak zijn, dan is de keuze snel gemaakt.

De partij Seirawan-Comet voldoet aan alle vereisten. Op het moment dat de machine uit zijn boek is gooit hij de stelling open, terwijl hij dat absoluut niet kan hebben. Met eenvoudige middelen wint Seirawan.

wit: Yasser Seirawan

zwart: Comet

1. d4 Pf6 2. c4 c5 3. d5 e6 4. Pc3 exd5 5. cxd5 d6 6. e4 g6 7. f4 Lg7 8. Lb5+ Pfd7 9. Pf3 0-0 10. 0-0 f5

11. exf5 Txf5 12. Ld3 Tf8 13. Pg5 Pb6 14. Pxf7 Kxf7 15. Dh5+ Kg8 16. Lxg6 Ld4+ 17. Kh1 Dd7 18. f5 Pa6 19. Lh6

Zwart geeft het op.

John van der Wiel heeft het een stuk moeilijker. Op het moment dat hij denkt de openingsslag gewonnen te hebben, komt de R 30, met een programma van Johan de Koning, met een verrassend antwoord: een pion-offer, en dat nog wel in de opening.

wit: R 30

zwart: John van der Wiel

1. e4 c6 2. c4 e5 3. Pc3 Lc5 4. Pf3 d6 5. Le2 Lg4

6. d4!

Van der Wiel dacht heerser te zijn over de zwarte velden, maar dat valt tegen. Zwart kan nu een pion voor komen door 6. ..., Lxf3 7. dxc5 Lxe2 8. Dxe2 dxc5, maar beviel Van der Wiel niet wegens 9. Dg4 Pf6 10. Dxc7 Tg8 11. Dh6 Txc2 en zowel na 12. Dh3 als 12. Le3 staat wit uitstekend. Van der Wiel koos daarom voor een iets mindere, passieve stelling, maar het duurde lang voordat hij het volle punt binnen had.

6. ..., exd4 7. Pxd4 Lxe2 8. Pdx2 Pf6 9. Lf4 0-0 10. 0-0 Ph5 11. Ld2 Pd7 12. Pa4 Te8 13. Dc2 De7 14. Pxc5 dxc5 15. f3 Tad8 16. Tad1 Pf8 17. Le3 f5 18. Txd8 Txd8 19. Pc3 f4 20. Lf2 Pg6 21. Td1 b6 22. Txd8+ Dxd8 23. b3 Pe5 24. Pe2 g5 25. Le1 Dd6 26. Lc3 Kf7 27. Dc1 Ke6 28. Lxe5 Dxe5 29. Kf2 Pf6 30. h4 h6 31. Dh1 g4 32. Dc1 g3+ 33. Ke1 Ph5 34. Dc3 Dxc3+ 35. Pxc3 Ke5 36. Pe2 Pg7 37. Pc1 Pe6 38. Kd2 Kd4 39. Pe2+ Ke5 40. Kc3 Kf6 41. Pc1 Kg6 42. Pd3 Kh5 43. Pe5 Kxf4 44. Pxc6 a5 45. Kd2 Kg5 46. Pe5 h5 47. Ke2 Pd4+ 48. Kf1 h4 49. Pd7 h3 50. Kg1 h2+ 51. Kh1 Pc2 52. Pf8 Pe3 53. Pe6+ Kh6 54. Pxf4 Pd1 55.

Pd3 Pf2+ 56. Pxf2 gxf2

Wit geeft het op.

Roberto Cifuentes Parada heeft de perfecte stijl om computers te bestrijden. Mensen beschrijven zijn speelwijze als 'degelijk en saai'. Ook zijn openingsrepertoire is uitermate geschikt. Catalaans is een opening waar computers het moeilijk mee hebben. Cifuentes wordt nog even zenuwachtig als hij gedwongen is om door middel van een kwaliteits-offer zijn voordeel in winst om te zetten, maar hij waagt het er toch maar op. Terecht; een wit pionneduo op d6 en e6 is minstens een toren waard.

wit: Roberto Cifuentes Parada

zwart: Schach 3.0

1. d4 d5 2. c4 e6 3. Pf3 Pf6 4. g3 Le7 5. Lg2 0-0 6. 0-0 Pbd7 7. b3 dxc4 8. bxc4 c5 9. e3 Da5 10. Db3 cxd4 11. exd4 Pb6 12. Pc3 Db4 13. Pe5 Td8 14. Le3 Da5 15. f4 Lb4 16. Tac1 Pbd7 17. Kh1 Pxe5 18. fxe5 Pg4 19. Lg1 Tb8 20. Pe4 b6 21. Dc2 Ld7 22. Pg5 f5 23. h3 Ld2

24. hxg4 Lxg5 25. gxf5 Lxc1 26. Txc1 exf5 27. d5 Da3 28. e6 La4 29. Dd2 Dxc3 30. Lh2 Dh4 31. d6 Kh8 32. d7 Lxd7 33. exd7 Tf8 34. Df4 Df6 35. Dd6 f4 36. Dxf6 Txf6 37. Te1 Tff8 38. Lc6 Tbd8 39. Te7 h5 40. Lg1 Tf6 41. Te8+ Tf8 42. Ld4 f3 43. Te7 f2 44. Lxg7+

Zwart geeft het op.

Vaganian moet diep gaan om het volle punt binnen te halen. Tot in het verre eindspel lijkt Diep van Vincent Diepeveen goede remisekansen te hebben. Er moet zelfs een torenoffer aan te pas komen om uiteindelijk te winnen.

wit: Diep

zwart: Rafael Vaganian

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Pd2 c5 4. Pgf3 Pc6 5. exd5 exd5 6. dxc5 Lxc5 7. Pb3 Ld6 8. Ld3 Pge7 9. Pbd4 Lg4 10. h3 Lh5 11. Le3 Lg6 12. 0-0 0-0 13. Pb5 Lb8 14. Te1 Te8 15. Lg5 a6 16. Lxg6 hxg6 17. Pbd4 Dd6 18. Dd2 Lc7 19. Tad1 Pa5 20. De3 Pc4 21. Lxe7 Pxe3 22. Lxd6 Pxd1 23. Lxc7 Txe1+ 24. Pxe1 Pxb2 25. Pef3 Pc4 26. Pe2 Te8 27. Lf4 Pa3 28. c3 Pb1 29. Le5 Tc5 30. Pe1 Tb5 31. Pd3 Pa3 32. Lf4 Tb1+ 33. Kh2 f6 34. Pd4 Ta1 35. Pb4 Pc4 36. Pe2 Tb1 37. Pd4 g5 38. Le3 a5 39. Pbc2 Tb2 40. a3 a4 41. Lc1 Tb1 42. Pe2 Kf7 43. g3 Ke6 44. Le3 Kd6 45. Lc1 Kd7 46. Kg2 Pe5 47. Pb4 Kd6 48. Le3 Tb2 49. Pd4 Pc4 50. Pf5+ Ke5 51. g4 Pxe3+ 52. Pxe3 Tb3 53. Pd3+ Kd6

54. Pf5+ Kd7 55. Pc5+ Kc7 56. Pd4 Txa3 57. Pb5+ Kc6 58. Pxa3 Kxc5

Wit staat een paard voor, maar helaas is dat een slechte verdediger in dergelijke stellingen.

59. Kg3 d4 60. cxd4+ Kxd4 61. f4

Kc3 62. fxd5 fxd5 63. h4 Kb3

Wit geeft het op.

Ook laag op de ranglijst gebeurden er opmerkelijk dingen. Kijk eens naar deze Zwickmühle.

wit: Richard Oranje

zwart: Chess System Tal

1. Pc3 d5 2. e4 d4 3. Pce2 Pf6 4. e5 Pg4 5. f4 d3 6. cxd3 Pc6 7. Pf3 e6 8. a3 Le7 9. Dc2 Dd5 10. h3

Er volgt een fraai dameoffer. Uiteraard heeft zwart remise door eeuwig schaak, maar het duurt toch een tijdje voor hij daarmee akkoord gaat.

10. ..., Dxf3 11. gxf3 Lh4+ 12. Kd1 Pf2+ 13. Ke1 Pxd3+ 14. Kd1 Pf2+ 15. Ke1 Pxd3+ 16. Kd1 Pf2+ 17. Ke1 Pxd3+ 18. Kd1 Pf2+ 19. Ke1 Pd3+ 20. Kd1 Pcb4 21. axb4 Pf2+ 22. Ke1 Pd3+ 23. Kd1 Pf2+

Remise

Het Nederlandse programma Hector was vorig jaar een aangename verrassing. Deze keer gaat het iets minder. Na de nederlaag tegen Seirawan

blijkt ook Alexander Münnhoff te sterk.

wit: Nimzo

zwart: Sofia Polgar

1. d4 Pf6 2. c4 c5 3. d5 b5 4. cxb5 a6 5. bxa6 g6 6. Pc3 Lxa6 7. e4 Lxf1 8. Kxf1 d6 9. Pf3 Lg7 10. g3 Pbd7 11. h3 0-0 12. Kg2 Ta6 13. Te1 Da8 14. Dc2 e6 15. dxe6 fxe6 16. Pg5 d5 17. exd5 exd5 18. f3 Te8 19. Txe8+ Dxe8 20. Ld2 Pf8 21. Te1 Dd7 22. Db3 c4 23. Db4 Ta7 24. Lc1 h6 25. Pe6 Tb7 26. Pxf8 Lxf8 27. Da5 Kh7 28. Td1 De6 29. Da8 Tf7 30. Db8 Lc5 31. Db5 La7 32. Ld2 Df5 33. Dc6 g5 34. Te1 Pe4 35. Pxe4 Dxf3+ 36. Kh2 dxe4 37. Dxc4 Lb8 38. Tg1 Td7 39. Le1 Tc7 40. Da4 De2+ 41. Kh1 Df3+ 42. Kh2 De2+ 43. Kh1 Df3+ 44. Kh2

Remise

BELANGRIJKSTE UITSLAGEN

DIEP - Vaganian	0 - 1
Seirawan - COMET	1 - 0
MEPHISTO BERLIN PRO - Speelman	0 - 1
ZARKOV - Christiansen	1/2 - 1/2
Kosashvili - NOW	1/2 - 1/2
R 30 - Van der Wiel	0 - 1
Cifuentes Parada - SCHACH 3.0	1 - 0
NIMZO - Sofia Polgar	1/2 - 1/2
Bronstein - MEPHISTO GENIUS	1 - 0
CHESSICA - Ligterink	1 - 0
MCHES PRO - De Boer	0 - 1
THE KING - Hoeksema	0 - 1
ISICHESS - Boersma	1/2 - 1/2
Hartoch - SHREDDER	1 - 0
KALLISTO - N. Kuijf	1/2 - 1/2
Perez Garcia - VIRTUAL CHESS	0 - 1
Van der Wal - REBEL AEGON	0 - 1
Peng Zhaoqin - QUEST	0 - 1
Jongsma - GENIUS	1 - 0
Ree - ANT	0 - 1
Löffler - TURNING POINT	0 - 1

STAND AAN DE TOP

1. De Boer, Bronstein, CHESSICA, Cifuentes Parada, DREI HIRN, Hartoch, Hoeksema, QUEST, REBEL 7, REBEL AEGON, Seirawan, Speelman, Vaganian, VIRTUAL CHESS, Van der Wiel 2

16. Bierenbroodspot, Blokhuis, Boersma, Christiansen, DIOGENES, FRENCHES, FRITZ, ISICHESS, HIARCS, HITECH, KALLISTO, Kosashvili, N. Kuijf, Ligterink, NIMZO, NOW, S. Polgar, WCHES, ZARKOV 1½.

Roberto Cifuentes Parada: perfecte stijl

Avonturen in het 11e AEGON-toernooi

Een van de sterke punten van het AEGON-toernooi is de gezelligheid. Het is voor de spelers ook een van de problemen. De concentratie wil nog wel eens verloren gaan. Dat overkomt me dit jaar niet weer, had Paul Boersma zich voorgenomen. Of dat lukte?

PAUL BOERSMA

Toen ik vorig jaar mijn debuut maakte in het AEGON-toernooi werd ik in het begin beheerst door een ernstige vorm van Pentium-angst. Op een of andere manier had ik die nu afgeschud. Van 60 naar 160 MHz, het deed me niets meer. Als ik mijn concentratie maar vasthoud, dacht ik. Enkele gezellige gesprekken hadden mijn eindscore nadelig beïnvloed. Wel had ik enige vraagtekens bij de vorm, waarin ik zou verkeren. Ik had weinig tegen mensen gespeeld en helemaal niet computers. Het kwam dus heel goed uit, dat ik de eerste ronde een zwak programma trof. Het heette BIONIC, hetgeen betekent Believe It Or Not It's Checkmate. Na ruim een klein uurtje was ik als eerste klaar en besepte ik dat die naam een voorbeeldige vorm van zelfspot inhield.

Wit: Paul Boersma

Zwart: BIONIC

1. c4 c6 2. Pc3 d5 3. e3 e5 4. cxd5 cxd5

Ik ging ervan uit, dat de computer na 5. Dh5 de enige zet 5. ..., Dd6 (of 5. ..., Pc6 6. Lb5 Dd6) zou vinden. Dan heeft wit niets meer.

5. Pf3 e4 6. Pd4 Lc5 7. d3 Lxd4? 8. exd4 f5? 9. dxe4 dxe4 10. Lf4 Pd7? 11. Pb5 Kf7 12. Db3+ Kg6 13. Dg3+ Kf7 14. Pc7 Pb6 15. Pxa8

De operator gaf op. Hij had mijn effectief plan 15. ..., Pxa8 16. Lc4+ Kf8 17. Ld6+ Pe7 18. f3! exf3 19. 0-0! niet gezien, maar wel dat de waardering niet meer boven de -3 uitkwam.

De tweede ronde speelde ik vooruit. Ik kreeg op het laatste moment een

ingeving om toch maar Caro Kann te spelen. Er zijn immers programma's die 3. Pc3 spelen? Wat naar, toch die vervelende Panov. Maar computers zijn toch slecht in eindspelen? Dan maar dat iets slechtere eindspel. Op de 16de zet deed ik met opzet een minder goede zet om hem uit zijn openingsboek te halen. Isichess reageerde echter uitstekend. Ik maakte op een verrassende wijze kennis met het horizon-effect. Telkens dacht ik een variant gevonden te hebben, die wel ging, om er dan achter te komen, dat er na een zet of vijf nog een winnende combinatie voor de computer in zat. Er zat toen niets anders op dan eindspel met pion minder in te gaan. Dankzij bovenmenselijke inspanning hield ik dat remise.

Isichess-Boersma
Zwart aan zet

Mijn stelling is al aardig opgeknapt. Er moet nu geforceerd worden: ik heb nog amper twee minuten op de klok.

43. ..., a5

Gebaseerd op 44. Kb3 Txa3!

44. Tg3

Een kleine tegenvaller; ik had gehoopt dat hij niet zou zien dat 44. bxa5 Txa3 45. Txa3 Lxa3 46. Kb5 Lc1 47. Le5 Lxf4 remise was. Op 44. Lc5 had ik Lh6 klaar liggen.

44. ..., axb4 45. axb4 Te2! 46. Tg5 Lxb4! 47. Kxb4 Te4

Het is volbracht: alle pionnen eraf. Mijn koning staat wel gevaarlijk dicht bij de rand.

48. Kc4

Na lang nadenken. Ik geloof dat 48. Txf5 Txd4+ 49. Kc5 Td1 nog net remise is: 50. Tf7+ Kc8 51. f5 Kd8 of 50. Td5 Tf1 51. f5 Kc7. Maar meer voor de hand lag 48. Kc5 Txf4 49. Tg7+ Kc8. Ik geloof achteraf dat de remise haalbaar is na 50. Le5 Tf1 48. ..., Txf4 49. Kd5 Th4 50. Tg7+ Kc8 51. Tf7 Th6 52. Lc5 Kd8 53. Txf5

Een grote opluchting, want nu weet ik een verdedigingsmethode: het handhaven van de koning op de tweede rij.

53. ..., Th7 54. Ld6 Kd7 55. Tf8 Th5+ 56. Le5 Th7 57. Tb8 Tf7 58. Tg8 Th7 59. Tf8 Ke7 60. Ld6+ Kd7 Remise

De derde ronde had ik de eer op het podium te zitten. Tegen een van de grote jongens: Nimzo. Het ging voortreffelijk. Op zet 5 uit de theorie. Op zet 15 een positionele fout. Op zet 28 pionwinst. De computer liet niets merken, maar zijn operator des te meer. Telkens als zijn machine het moeilijk had graaiden zijn vingers door zijn baard. Na een kleine onnauwkeurigheid mijnerzijds staat het zo.

Boersma-Nimzo
Zwart aan zet

Ik had nu 37. ..., Dd7 verwacht, maar Nimzo speelde sterker:

37... Dc8!

Waarna ik op de een of nadere manier mijn respect voor de machine verloor. Ik had na 38. Dg4 Dc5+ 39. Kh1 Txe5 40. Txe5 Dxe5 41. Dxc4+

Kh8 42. Dc3 nog voortreffelijke winstkansen, maar was daarmee ontevreden en speelde zonder veel nadenken:

38. Te7?? Dc5+

Opgegeven. Een keerpunt in de partij en het toernooi.

Desondanks mocht ik op het podium blijven om tegen de tegenstander van Jan Timman te spelen: M Chess Pro. Het wordt een schoolvoorbeeld van hoe je niet tegen computers moet spelen.

Wit: M Chess Pro

Zwart: Paul Boersma

1. e4 g6 2. d4 Lg7 3. Pc3 c6 4. Lc4 d6 5. Df3 e6 6. Le3 Pd7 7. Pge2 d5

Hier had ik er al twintig minuten opzitten; de computer had alleen maar minuten erbij gekregen.

8. Lb3 f5 9. e5 Ph6 10. Pf4 De7 11. Ph5

Een verrassing, waar ik heel blij mee was.

11. ..., Lf8 12. 0-0 Tg8! 13. Pf4 g5 14. Pfe2 Df7

Let op. Ik vermijd hier 14. ..., f4 15. Dh5+ Df7 16. Dxf7+ Kxf7 17. Ld2 Pf5 omdat ik al op damewinst uit ben. Natuurlijk is zo iets tegen een computer ideaal.

15. Ld2 b6 16. La4 b5?

Tegen beter weten in. Zou de duivel dan toch bestaan? Beter 16. ..., Lb7.

17. Lb3 b4? 18. Pa4 La6 19. Tfe1 f4 20. c4 Pf5

Ik had een vaag vermoeden van de dingen die gingen komen, maar verlaagde me niet tot 20. ..., Le7. Consequent tot in de dood.

21. cxd5 cxd5

Al sinds zet 14 speel ik op de damevangst met 22. ..., g4 23. Dxf4 Lh6. Het lijkt alsof alle witte stukken verkeerd staan. Een verdediging is er

FOTO BAS BEEKHUIZEN

Paul Boersma neemt een kijkje bij toernooiwinnaar Seirawan

niet. Wel een tegenaanval: en die is beslissend.

22. Lxd5! Ph4 23. Db3 exd5 24. e6 Df5 25. exd7+ Kd8

Ook 25. ..., Kxd7 is onvoldoende zowel wegens 26. Pc5+ Lxc5 27. Da4+ als 26. Lxb4 Lc4 27. Pc5+ Lxc5 28. Da4+ Kc7 29. Lxc5 Dg4 30. Pg3. 25. ..., Kf7 was het hardnekkigst.

26. Lxb4 Pxd2 27. La5+ Kxd7 28. Pc5+ Lxc5 29. Da4+ Ke6 30. Pg3+ Pxe1 31. Txe1+

Zwart gaf op.

De voorlaatste ronde. Ik ben vastbesloten mijn eer te redden. De Comet heeft gewonnen van Loeffler en remise tegen Ligterink en Ree.

Gelukkig dus een tegenstander van formaat.

Wit: Paul Boersma

Zwart: Comet

1. c4 Pf6 2. Pc3 e6 3. Pf3 Lb4 4. Db3 c5 5. a3 La5 6. g3 0-0 7. Lg2 Pc6 8. 0-0 a6 9. d3 d6

Wat is dit? Het programma kent de theorie van het Engels! En beter dan ik. Weer was ik twintig minuten achter geraakt. Ik overwoog Tb1 maar speelde gelukkig een slechtere. 10. Tb1 zat nog in zijn openingsboek!

10. Pg5 h6 11. Pge4 Pxe4 12. Lxe4 Pd4 13. Dd1 d5 14. cxd5

Op bloed uit. Voorzichtiger was 14. Lg2 temeer daar wit na 14. ..., dxc4 15. dxc4 Lxc3? 16. bxc3 Pc6 17. Le3

Chrilly Donninger: Nimzo

De7 wel voordeel houdt.

14. ..., exd5 15. Pxd5 Lh3 16. b4 cxb4 17. axb4 Lxf1 18. Kxf1 Lb6 19. Lb2 Pe6

Er is onbetwifelbaar compensatie.

20. e3 Pg5 21. Lg2 Dd6! 22. h4 Pe6 23. Dg4 Tfc8! 24. Le4

Hier haalt 24. Pf6+ Kf8 niets uit.

24. ..., Ld8! 25. Df5

Tot nu toe heeft Comet zich goed verdedigd. Hij kan de kroon op het werk zetten met 25. ..., Pf8 waarna de kansen elkaar in evenwicht houden. Maar hij ziet een zet, die volgens zijn inzichten 0,04 pion sterker is!

25. ..., g6??

De beslissende verzwakking.

26. Pf6+ Kf8 27. Df3 Tc2 28. Le5 De7

Hij liet 28. ..., Dxb4 na wegens de mooie variant 29. Lxg6 De7 30. Dh5 fxg6 31. Dxb4+ Pg7 32. Dh8+ Kf7 33. Dg8 mat.

29. d4 Tc4 30. Pd5 Dd7 31. Lxg6 Tac8 32. Kg2 T4c6 33. Lf5

En de zeer vriendelijke operators vonden het welletjes.

Zou het me lukken in de laatste ronde boven de vijftig procent uit te komen? Neen. Ik raakte na de opening overstuurd. Het is me nu duidelijk geworden dat je zetten van computers totaal niet kunt voorspellen. En je mag nergens op speculeren. Denk u bijvoorbeeld dat de computer geen überdeckung kent? Ik weet nu wel beter.

Wit: W Chess

Zwart: Paul Boersma

1. e4 g6 2. d4 Lg7 3. Pf3 c6 4. Le2 Pa6

Door schade en schande wijs geworden kies ik voor een inferieur systeem.

TEKENING JOSE DIAZ

Hans Ree

5. 0-0 Pc7 6. c4 d5 7. cxd5 cxd5 8. e5 Ph6 9. Da4+ Ld7 10. Db4 Lc6 11. Pc3 0-0

Volgens de regelen der kunst heeft wit zijn dame buiten de keten gebracht. Ik was er zeker van dat hij op de knoeiweg verder zou gaan. Het was immers een gesloten stelling en hij weet toch niet dat ik met f7-f6 verder ga?

12. Ld3! Dd7 13. Te1!

Ik ben verbluft door de helderziendheid van W Chess. Hij gaat f7-f6 bemoelijken volgens de regelen der überdeckung. Onthutst speel ik in plaats van het normale 13. ..., Tae8, waarna zwart niet minder staat.

speelde het voortreffelijk en liet me kansloos.

Tot slot nog een ding. Anderhalf uur bedenktijd (plus telkens 20 seconden) is niet veel. De openingsboeken van de computers worden steeds beter en gaan steeds dieper. Iedere willekeurige partij, die ooit ergens gespeeld is kan met een feilloos geheugen naar boven gehaald. Het is niet prettig meteen een twintig minuten achterstand te krijgen. Ik denk dat we toe zijn aan de fase, waarin de mensen met een openingsboek tegenover de computer plaats mogen nemen.

13. ..., f6?? 14. exf6 exf6 15. Te7!

De toren kan zich niet handhaven, maar het verband is uit de zwarte stukken en wit houdt de e-lijn.

15. ..., Dd8 16. Lf4 Tf7 17. Te2!

en W Chess was in zijn element. Hij

'IK ZIE GEEN VOORUITGANG'

John van der Wiels andere spelletje

Vorig jaar bracht John van der Wiel voor de tweede keer het AEGON-toernooi op zijn naam. Bij de prijsuitreiking deed hij toen een opmerkelijke uitspraak: het lijkt erg op schaken wat we doen, maar je moet een ander spelletje spelen. Dat 'andere spelletje' leek ook nu voldoende voor de overwinning. Tot de laatste ronde kwam.

MINZE BIJ DE WEG

Wat ging er mis in de laatste partij?
John van der Wiel: "Mijn opstelling was niet geschikt om op winst te spelen. Pf5 was al niet goed en daarna zag ik niets beters dan een opstelling met g6 en h5 en daarmee kun je onmogelijk op winst spelen. Daarom heb ik remise aangeboden."

Vergelijk dit toernooi eens met vorig jaar.

"Je ziet in de eindstand dat de mens in de top zwaar domineert. Dat zag je vorig jaar niet. De grootmeesters begonnen dit jaar beter door te krijgen hoe het moet. Ik zie geen vooruitgang van de computers ten opzichte van vorig jaar, wel ten opzichte van 1991 toen ik ook gewonnen heb. Wel zijn er veel amateurs die het niet bolwerken. Ik had niet anders verwacht dan dat de mensen in totaal niet zouden winnen. Maar de score van de grootmeesters geeft een echt beeld van de sterkte."

Zijn de topprogramma's hier veel zwakker dan Deep Blue?

"Ik geloof niet dat Deep Blue veel sterker is, zeker niet het programma. De indrukwekkende hardware scheelt wel iets. In de slotfase van de match tegen Kasparov werd Deep Blue behoorlijk te kijk gezet.

Ik vind dat Kasparov het helemaal niet goed heeft gedaan tegen Deep Blue. Ik geloof niet dat hij expres een partij verloren heeft, zoals wel is gesuggereerd. Zo is hij niet. Ik denk dat hij wel tevreden was met 4-2. Dat was goed voor de klandizie. Als Deep Blue was weggevaagd, dan was het niet interessant meer. Kasparov

John van der Wiel

moest vreselijk tegen zijn eigen stijl in gaan. Ik denk dat heel wat mensen het veel beter zouden doen. Als ik met 4-2 zou winnen, dan zou ik echt niet trots zijn."

Ik vind dat de computers vaak erg afwachtend zijn en dat de mensen steeds het spel moeten maken.

"Dat is niet altijd zo, in bepaalde stellingen kunnen ze ook agressief spelen. Je moet zelf proberen te bepalen welk type stelling je krijgt, dan is de slag half gewonnen.

Wat ik probeer te doen is geschikte stellingen te krijgen en snel uit het boek te raken. Met wit zijn daarvoor ontelbare manieren met behoud van goed spel, met zwart gaat het vaak ten koste van de stelling."

Wat waren voor jou de lastigste partijen?

"In de tweede ronde met zwart tegen

de R30. Daar ging in de opening iets mis. Hij gooide er opeens een pion-offer tegenaan. Toen ik dat weigerde kreeg ik een stelling die ik eigenlijk niet wilde.

De Rebel AEGON wist mij uit mijn boek te krijgen. In die partij had ik eerst niets. En in de vierde ronde had NOW het heel ingewikkeld kunnen maken. Dat gebeurde gelukkig niet."

Heb je je eigen spelletje kunnen spelen?

"Met wit meestal wel, met zwart meestal niet. Vandaag (de zesde ronde, MbdW) kwam ik door een of twee slechte zetten in een situatie dat ik zware concessies moest doen. Dat was eigen domheid, maar met zwart lukt het nu eenmaal veel moeilijker. Je moet steeds heel alert zijn."

Jaap van den Herik merkte op: dat spelletje van Van der Wiel is een kwestie van tijd, dan is het daarmee ook afgelopen.

"Het is denk ik een kwestie van heel lange tijd voor ik van de computer verlies. Ik vond de voorspelling van Van den Herik dat er drie computers bij de eerste acht zullen eindigen erg conservatief. Maar ik was nog veel verbaasder over zijn voorspelling voor 1998: dat de vloer wordt aangeveegd met de meesters en grootmeesters. Hij begon al te filosoferen over een andere formule, maar daar geloof ik niets van.

In ieder geval in deze eeuw hoeven we ons weinig zorgen te maken. Ik denk dat het intelligente gedeelte van de programma's behoorlijk omhoog moet. Het rekengedeelte is natuurlijk fantastisch. Zoals het zich nu ontwikkelt moet de rekensnelheid astronomisch omhoog om 2 ply verder te komen."

Dus je wint nog wel eens?

"De andere mensen vormen een groter probleem dan de computers. Ja, ik ga het nog wel eens winnen." ■

Derde ronde

De mensen krijgen een harde slag te verwerken en lijden een zware nederlaag. Niet alleen de zwakkere spelers moeten er aan geloven, ook in de top vallen klappen. Zes spelers zijn nog ongeslagen, waaronder één computer.

Van de grootmeesters die averij oplopen is Rafael Vaganian de belangrijkste. Hij moet een halfje inleveren bij Rebel AEGON (zie de bijdrage van Ed Schröder). David Bronstein gaat ten onder in de spectaculairste partij van de dag. Bronstein weet dat zijn speelwijze niet de ideale manier is om tegen computers te spelen, maar hij is niet bereid van zijn eigen spel af te wijken. Bovendien wil hij aantonen dat je ook door normaal te spelen een heel eind kunt komen.

wit: Quest

zwart: David Bronstein

1. e4 c6 2. Pc3 d5 3. d4 dxe4 4. Pxe4 Pf6 5. Pxf6+ gxf6 6. c3 Lf5 7. Pf3 Pd7 8. g3 Db6 9. Lc4 e6 10. De2 Lg6 11. Lf4 Da5 12. 0-0-0 0-0-0 13. Lb3 Pb6 14. Ph4 Pd5 15. Ld2 Pc7 16. h3 Le7 17. f4 f5 18. Pf3 Lh5 19. g4

Het begin van bloedstollende verwickelingen.

19. ..., fxc4 20. Pe5 f6 21. hxc4 Le8 22. Pd3 Lf8 23. Lxe6+ Pxe6 24. Dxe6+ Ld7 25. Dxf6 Tg8 26. f5 Dxa2 27. Lf4 Txc4 28. De5 Txf4 29. Dxf4 c5 30. Txc4 c4 31. Pe1 Da1+ 32. Kd2 Dxb2+ 33. Pc2 Db6 34. Ta1 a6 35. f6 Ld6 36. Df3 Db5 37. Th5 Db6 38. Thh1 Lc6 39. Df5+ Kb8 40. Th7 Tf8 41. f7 Dd8 42. Tb1 Ka7 43. Pe3 Ld7 44. De4 Lc6 45.

d5 Lc5 46. Kc1 La3+ 47. Kc2 La4+ 48. Kd2 Lc5 49. De5 Lb5 50. Ta1 Db6 51. Tg7 Ld7 52. Pxc4 Dh6+ 53. Kc2 Lb5 54. Pa5 Dh4 55. d6 La4+ 56. Kd3 Lb6

Een mens zou in een dergelijke stelling zijn zetten met trillende handen uitvoeren. Quest vindt koeltjes de winst.

57. Pxb7 Lc6

Het probleem voor zwart is dat er op 57. ..., Kxb7 58. De7+ komt.

58. Pc5 Lb5+ 59. Kc2 Df2+ 60. Kb3 Txf7

Slaan op c5 heeft het nadeel dat wit na 61. De7+ met schaak de toren op f8 ophaalt.

61. Pxa6 Lxa6 62. Db5

Zwart geeft het op.

Een speler die ook zijn eigen stijl trouw blijft is Yasser Seirawan. Voor hem ligt dat wel iets eenvoudiger, want hij is toch al gewend het kalm aan te doen. Vorig jaar leed hij één nederlaag: tegen HiarcS overschatte hij in remisestelling zijn mogelijkheden. Dat wordt nu rechtgezet.

wit: HiarcS

zwart: Seirawan

1. d4 Pf6 2. c4 e5 3. d5 e5 4. Pc3 d6 5. e4 Le7 6. Pf3 Pbd7 7. Le2 0-0 8. Ld2 Pe8 9. 0-0 g6 10. Lh6 Pg7 11.

Frans Morsch

Dd2 Pf6 12. h3 Kh8 13. a3 Pg8 14. b4 Pxb6 15. Dxb6 b6 16. h4 f6 17. Ld1 a6 18. La4 Ta7 19. bxc5 bxc5 20. Tfe1 Ph5 21. Lc6 Tg8 22. Dd2 f5 23. Pg5 Lxg5 24. Dxc5 Df8 25. exf5 h6 26. Dg4 Pf6 27. Df3 gxf5 28. Pe2 Tag7 29. Kh1 f4 30. Tg1 Lg4 31. Dd3 Ph5 32. Pxf4 exf4 33. Dc3 De7 34. g3 De2

Wit geeft het op.

John van der Wiel blijft in het spoor van Seirawan door in een interessante manoeuvreerpartij Frenchess opzij te schuiven.

wit: John van der Wiel

zwart: Frenchess

1. e3 e5 2. c4 Pc6 3. Pc3 Pf6 4. Dc2 Lc5 5. a3 a5 6. Pf3 d6 7. Le2 0-0 8. 0-0 Lg4 9. d3 Te8 10. Pg5 Lxe2 11. Dxe2 h6 12. Pge4 Pxe4 13. dxe4

Het eerste interessante moment. Van der Wiel vroeg zich in *Schaaknieuws* af: "Hoe programmeer je wanneer zo iets goed is en wanneer niet?" Wit gaat akkoord met een dubbelpion, maar natuurlijk staat daar wel iets tegenover. Zwart zit voorlopig zonder tegenspel en wit kan druk uit oefenen langs de d-lijn.

13. ..., Dh4 14. b3 Ta6 15. Ld2 Pd8 16. Kh1 Pe6 17. f3 Taa8 18. Tfd1 Ta6 19. Pb5 c6 20. Pc3 Tb8 21. Lc1 Td8 22. Tb1 Tb6 23. Td3 Kf8 24. Dd1 Kg8 25. Pe2

Van der Wiel wil zijn paard naar f5 brengen. Zwarts antwoord doorkruist dat plan en maakt iets anders mogelijk: de dame vangen. Frenchess heeft te laat door wat er dreigt.

25. ..., Df2 26. Ld2 Ta8 27. Ta1 Tba6 28. Pg3 Pd4 29. exd4 Lxd4 30. Tc1 d5 31. cxd5 cxd5 32. exd5 La7 33. d6

Zwart geeft het op.

Ook Jonathan Spielman blijft ongeslagen. Tot nu toe vergaarde hij zijn punten in lange partijen. De partij van vandaag is er geen uitzondering op. Er komt een remise-achtig eindspel op het bord, maar, zoals Spielman zegt, "gelukkig zijn er nog steeds gebieden waar de mens beter is dan de computer." Een van die gebieden is het eindspel.

Spielman-Virtual Chess
Wit aan zet

Het ziet er op het eerste gezicht remise uit. Zwart gaat echter ten onder aan een combinatie van drie factoren: het zwakke paard op h5, een passieve koningsstelling en een dreigende vrijpion op de f-lijn.

53. f5 Td1 54. Txa5 Te1+ 55. Kd5 Td1+ 56. Ke6 Td8 57. Ta7 Te8+ 58. Te7 Kf8 59. Txe8+ Kxe8 60. Ld6 h6 61. g6 Pf6 62. Le5 Ph5 63. Kd6 Kf8 64. Kd7 Pf6+ 65. Lxf6 gxf6 66. Kd6

h5 67. Kd5 Kg7 68. Ke4 Kf8 69. Kf4

Zwart geeft het op.

Vorig jaar deed Rob Hartoch voor het eerst mee aan het AEGON-toernooi. Het werd een deceptie en hij eindigde ergens in de tweede helft van de ranglijst. Hij kondigde toen al aan dat hij beter kon. Dit toernooi is het bewijs. In zijn partij tegen Rebel 7, de commerciële versie van dat programma, overtreedt hij de regel dat je tegen een computer nooit 'zomaar' moet offeren. Hij offert liefst twee pionnen. Daar staat wel heel wat positionele compensatie tegenover.

wit: Rebel 7

zwart: Rob Hartoch

1. e4 d6 2. d4 Pf6 3. Pc3 e5 4. Pf3 Pbd7 5. Lc4 Le7 6. a4 0-0 7. 0-0 a6 8. Te1 b6 9. Ld2 c6 10. d5 c5 11. h3 h6 12. Le3 Ph7 13. Pe2 Pg5 14. Pg3 Pxf3+ 15. Dxf3 Lg5 16. Lxg5 hxg5 17. Dh5 Te8 18. Lb3 Pf8 19. Te3 Ta7 20. Tc3 g6 21. De2 f6 22. Pf1 f5 23. Pd2 Ph7 24. Tg3 f4 25. Tc3 g4 26. hxg4 Pg5 27. Lc4 Kg7 28. Kf1 Th8 29. Ke1 Th1+ 30. Pf1 f3

Zwarts compensatie bestaat vooral uit het sterke paard dat op f4 verschijnt.

31. gxf3 Ph3 32. De3 Pf4 33. Kd1 Ld7 34. Tca3 Ta8 35. Kc1 Tb8 36. b3 b5 37. axb5 axb5 38. Le2 b4 39. Ta7 Kf6 40. Lc4 Tb6 41. Kd1 Kg5 42. Ta8 Tb8 43. T8a6 Tb6 44. Ta7 De8 45. T1a2 Lb5 46. Ke1 Lxc4 47. bxc4 Dh8

Plotseling is het uit. Er dreigt namelijk 48. ..., Txf1+ 49. Kxf1 Dh1 mat. Het is duidelijk dat wit de ruil van de loper op c4 niet had mogen toelaten. 48. Kd2 Txf1 49. Ta1 Dh1 50. Txf1

Dxf1 51. Ta4 Dxc4 52. Kc1 Ta6 53. Txa6 Dxa6 54. Kb1 c4 55. Kb2 Da5 56. Kb1 c3 57. Dc1 Da4 58. Dd1 Da3 59. Dc1 Dxc1+ 60. Kxc1 Pe2+ 61. Kd1 Pd4 62. Kc1 Pxf3 63. Kb1 Kxg4

Wit geeft het op.

Als laatste handhaaft Roberto Cifuentes Parada zich op een score van honderd procent. Hij dringt met zijn stukken de stelling van de machteloze Isichess binnen (let op het wanhopige 22. ..., Th8) en wikkelt af naar een eindspel met een pluspion.

wit: Roberto Cifuentes Parada

zwart: Isichess

1. d4 d5 2. c4 c6 3. e3 Lf5 4. cxd5 cxd5 5. Db3 Dc7 6. Ld2 Pf6 7. Pf3 e6 8. Lb5+ Pbd7 9. 0-0 Lc2 10. Dc3 Tc8 11. Dxc7 Txc7 12. Tc1 Ld6 13. La5 b6 14. Le1 0-0 15. Pc3 Lg6 16. Le2 a5 17. Pb5 Txc1 18. Txc1 Le7 19. h3 h6 20. Tc7 Kh7 21. a3 Ld8 22. Tb7 Th8 23. Pa7 Le7 24. Pc6 Ld6 25. Pfe5 Tc8 26. Lb5 Tc7

27. Txc7 Lxc7 28. Pxd7 Pxd7 29. Pxa5 Pe5 30. dxe5 bxa5 31. Lc3 Lc2 32. b4 axb4 33. axb4 Ld8 34. Ld4 Kg6 35. Le8 h5 36. g3 Lc7 37. f3 Ld1 38. Kf2 Ld8 39. g4 hxg4 40. hxg4 Lh4+ 41. Kg2 Ld8 42. Kg3 Lc2 43. f4 Lc7 44. Kf2 Ld1 45. g5 Ld8 46. Ke1 Lb3 47. Kd2 Lc7 48. Kc3 Ld1 49. Kb2 Lb8 50. b5 La4 51. Ka3 Ld1 52. b6 Lh5

Zwart geeft het op.

Gert-Jan de Boer debuteert in dit toernooi. Dat hij weinig ervaring heeft met het spelen tegen computers is voorlopig niet te merken. Tegen Drei Hirn, de combinatie van de wiskundige Ingo Althöfer en twee sterke schaakprogramma's, verwerft hij al gauw een positioneel voordeel. De

tijd ontbreekt echter om dat voordeel in winst om te zetten. Wel maakt het Fischer-tempo het hem mogelijk om lang op winst te blijven spelen. Aan het eind kan De Boer zijn bewondering voor Drei Hirn niet onderdrukken.

Drei Hirn-De Boer
Wit aan zet

Zwart is een heel eind gekomen, maar Drei Hirn vindt nu a tempo de weg naar remise.

90. Ta1+ Ke2 91. Th1

Vooral deze zet ontlokte De Boer bewondering. 91. ..., d2 kan nu beantwoord worden met 92. Kc2.

91. ..., Tgx4 92. Th2+ Ke3 93. Kc3 Tg3 94. Th6 Ke2 95. Th2+ Ke3 96. Th6 Ke2 97. Th2+ Ke3

Remise.

Spektakel is er bij Sofia Polgar tegen Zarkov. De zwarte stelling ziet er in de diagramstelling heel erg benauwd uit, maar Zarkov verdedigt zich bekwaam.

wit: **Sofia Polgar**

zwart: **Zarkov**

1. e4 c6 2. d4 d5 3. Pc3 dxe4 4. Pxe4

Sofia Polgar

Pd7 5. Pf3 Pgf6 6. Pg3 e6 7. Ld3 Le7 8. 0-0 0-0 9. c4 c5 10. Lc2 cxd4 11. Dxd4 b6 12. b3 Lb7 13. Lb2 Lxf3 14. gxf3 Dc7 15. Kh1 Ld6 16. Tae1 Lf4 17. Tg1 Kh8 18. Ph5

18. ..., Le5

De enige, bijvoorbeeld 18. ..., Pxb5 19. Txb5. Van der Wiel suggereert nu 19. Txe5 Dxe5 20. Dxe5 Pxe5 21. Pxb5 met goede kansen voor wit. In de partij komt wit er niet door.

19. Dh4 Lxb2 20. Txb5 Tg8 21. Txf7 Dc6 22. Le4 Pxe4 23. fxe4 Dd6 24. e5 Dd3 25. De7 Lc3 26. Te1 Dg6 27. Pg3 Lb2 28. Te1 Pxe5 29. Tf6 Tae8 30. Txb5 Txe7 31. Txb5+ Kxg8 32. Te2 Lc3 33. Kg2 Pd3 34. Te3 Pf4+ 35. Kf3 Tf7 36. Kg4 Ld4 37. Tf3 Le5 38. Te3 Pg6 39. f3 Lc7 40. Ph5

Zwart geeft het op.

In de lagere regionen richten de computers een waar slagveld aan. Hier een voorbeeld dat kenmerkend is voor de gebeurtenissen aan vele bord.

wit: **Schach 3.0**

zwart: **Wim Wolthuis**

1. e4 e5 2. Pf3 Pc6 3. Lb5 Pf6 4. 0-0 Pxe4 5. d4 Le7 6. De2 d5 7. Pxe5 Ld7 8. Lxc6 Lxc6 9. Te1 Ld7 10. Lf4 c6 11. Pd2 Pxd2 12. Lxd2 Le6

Jonathan Speelman

Heeft zwart zijn problemen langs de e-lijn opgelost?

13. Pxf7!

Nee. Op 13. ..., Lxf7 komt 14. Lg5.

13. ..., Kxf7 14. Dxe6+ Kf8 15. Te3 Dd6 16. Tf3+ Ke8 17. Dxd6 Lxd6 18. Te1+ Kd8 19. Tf7

Zwart geeft het op.

BELANGRIJKSTE UITSLAGEN

Vaganian - REBEL AEGON	1/2 - 1/2
Speelman - VIRTUAL CHESS	1 - 0
QUEST - Bronstein	1 - 0
REBEL 7 - Hartoch	0 - 1
DREI HIRN - De Boer	1/2 - 1/2
CHESSICA - Hoeksema	1/2 - 1/2
HIARCS - Seirawan	0 - 1
Van der Wiel- FRENCHES	1 - 0
Cifuentes Parada - ISICHESS	1 - 0
Kosashvili - HITECH	1/2 - 1/2
FRITZ - N. Kuijf	1 - 0
Christiansen - DIOGENES	1 - 0
S. Polgar - ZARKOV	0 - 1
Blokhuis - WCHES	0 - 1
Boersma - NIMZO	0 - 1
SAITEK B. FORCE - Van den Berg	1 - 0
Jongsma - MCHES PRO	0 - 1
SCHACH 3.0 - Wim Wolthuis	1 - 0
Ligterink - COMET	1/2 - 1/2
SCHAAKMEESTER X - Löffler	0 - 1
IMPAKT - Ree	0 - 1

STAND AAN DE TOP

1. Cifuentes Parada, Hartoch, QUEST, Seirawan, Speelman, Van der Wiel 3

7. De Boer, CHESSICA, Christiansen, DREI HIRN, FRITZ, Hoeksema, NIMZO, NOW, REBEL AEGON, Vaganian, WCHES, ZARKOV 2½.

Een unieke ervaring

Ieder jaar telt het AEGON-toernooi onder de menselijke deelnemers weer enkele debutanten: spelers die in het verleden niet of nauwelijks tegen computers hebben geschaakt. Een van hen was dit jaar Gert-Jan Ludden, met een rating van ruim 2200 een gedegen speler van KNSB-niveau. Hij zette zijn ervaringen in zijn eerste computertoernooi op papier.

GERT JAN LUDDEN

Nadat ik vorig jaar als toeschouwer figureerde bij het AEGON-toernooi was het dit jaar een vurige wens de degens met de machine te mogen kruisen. Na bemiddeling van mijn clubgenoot Henk de Kleijnen, die al vele jaren meespeelt, ontving ik een uitnodiging om deel te nemen.

Veel ervaring met het spelen tegen computers had ik niet. Thuis speel ik wegens tijdgebrek zelden een partij op de computer. Bij de schaakclub Messemaker 1847 in Gouda heeft in de zomeravondcompetitie 1995 het computerprogramma TASC R30, met een rating van circa 2300 mee gespeeld. Hiertegen heb ik twee rapidpartijen gespeeld: een gewonnen en een verloren. Voorts heb ik eind 1995 deelgenomen aan een wedstrijd van het eerste achtal van Messemaker 1847 tegen een computerteam van de heer J. Louwman. De einduitslag was 5-3 voor de computers. Ik speelde remise tegen het programma Kallisto, dat dit jaar ook deelnam aan het AEGON-toernooi.

Zonder een gerichte voorbereiding, doch met veel enthousiasme en ambitie om de machines te verslaan, meldde ik mij op 10 april voor de openingsceremonie. Een uiterst professioneel middagprogramma, met als hoogtepunt de wedstrijden tussen Karpov, Timman en Piket en de programma's Fritz, MChess Pro en The King. Zowaar een aardige warming up. Op de persconferentie met de drie topschakers antwoordden zij op de vraag 'hoe speel je nu tegen computers' vrijwel unaniem: "Tracht rustig en positioneel te spelen. probeer in een eenvoudig gelijkstaand eindspel te komen.

De computer speelt dat soort stellingen vaak planloos en is op dat punt kwetsbaar."

Om 19.15 uur klonk de gong voor de eerste ronde. Het speeltempo op de Fischer-klok was 1 uur 30 minuten per persoon of computer per partij en 20 seconden per uitgevoerde zet. Ik speelde met zwart tegen het Duitse amateurprogramma Diogenes. De opening was Scandinavisch, mijn favoriete antwoord op 1. e4. Een scherpe variant om tegen de computer te spelen. Na een spannende strijd werd het na 43 zetten remise als gevolg van een zetherhaling. Zwart was enigszins in het voordeel, maar ondermeer door tijdgebrek zou door spelen waarschijnlijk hebben geleid tot zelfmoord.

In de tweede ronde werd ik met wit ingedeeld tegen het regerend wereldkampioensprogramma Fritz.

Hetzelfde programma waartegen Anatoli Karpov bij de opening van het evenement met 1½-½ had gewonnen. Het werd een tamelijk rustige partij die evenals mijn eerste partij als gevolg van een zetherhaling na 32 zetten in remise eindigde. Ik zag deze uitslag voor mijzelf echter als een morele overwinning. De partij geeft mij aanleiding tot enkele bemerkingsen.

Allereerst de operator. Ik opende 1. d4, waarna als antwoord het merkwuurige 1. e5 volgde. Op het moment dat ik de pion op e5 eraf sloeg excuseerde de operator zich en vertelde dat hij niet 1. d4, maar 1. e4 van wit had ingevoerd. Na de correctie antwoordde de computer 1. d5. Eenzelfde situatie deed zich tijdens de partij nog een keer voor.

Na 20 zetten dacht de computer acht minuten na en speelde vervolgens

Lf8. A tempo speelde ik Txd7 en won de dame. De operator keek verontwaardigd en kwam tot de conclusie dat wits 20e zet verkeerd was geprogrammeerd. De wedstrijdleader kwam erbij en de stelling werd gecorrigeerd. Moraal van het verhaal is dat de operator ook uiterst geconcentreerd moet blijven tegen spelers met een lagere rating en dat damewinst niet altijd leidt tot beslissend voordeel.

In de tweede plaats de theorie. De opening verliep als volgt: 1. d4 d5 2. Pf3 Pf6 3. g3 c6. Na de derde zet van wit gaf het programma aan "Out of book". Hij herkende de stelling al niet meer, terwijl door een verwisseling van zetten eenvoudig terecht is te komen in allerlei bekende theoretische varianten. Het verbaasde mij enigszins voor een wereldkampioen. In de derde plaats respect. Onbewust heb ik waarschijnlijk te veel respect getoond voor het programma. Het kan ook zijn dat ik deze avond niet op scherp stond. In de partij deed zich na de 18e zet van wit een cruciaal moment voor in de volgende stelling.

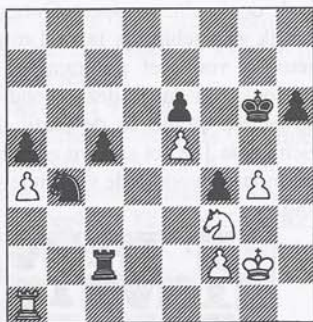

Ludden-Fritz
Zwart aan zet

Zwart speelde hier 18. c5? Na enig rekenwerk speelde ik 19. d5. Er werd een aantal stukken geruild en er ontstond een dame-en-toreneindspel dat in remise eindigde. Wat gebeurt er eigenlijk indien wit de logische zet 19. dxc5 speelt? De beste voortzetting voor zwart lijkt 19. Lxe4 en dan 20. Dxe4 Dxd1 21. Txd1 Txd1+ 22. Kg2 en nu kan zwart niet nemen op c5 in verband met 23. Dg4 en mat of torenwinst! Indien zwart 22. Td2 of Ted8 speelt, volgt respectievelijk 23. Lc3 of c6 en in beide gevallen komt wit in een gewonnen eindspel terecht. Helaas

had ik de vrij eenvoudige zet Dg4 over het hoofd gezien. Deze analyse toont echter wel aan dat een wereldkampioen onder de computers kwetsbaar is. Dit moet menig schaker hoop geven om gerenommeerde computerprogramma's te kunnen verslaan.

In de derde ronde trad ik aan tegen het Nederlandse programma Ant. Weer een Scandinavische opening. Na een positioneel gevecht eindigde de partij in remise. In een gewonnen staand eindspel speelde ik intuïtief een zet in de hoop dat de computer de afwikkeling niet zou zien. Uiteraard een verkeerde inschatting mijnerzijds. De volgende stelling deed zich na de 66e zet van zwart voor.

Ant-Ludden
Wit aan zet

In deze stelling speelde Ant 67. Pe1. Ik antwoordde met 67., Te2, met als idee de winnende voortzetting 68. Kf3 Txe5 69. Kxf4 Txe1 70. Txe1 Pd3. Natuurlijk voorzag de computer deze afwikkeling en speelde snel 69. Pg2. Na paardenruil kwam ik terecht in een toreneindspel met pluspion, dat door de computer binnen de remisemarge werd gehouden. Helaas een half punt verspeeld. Het is ook verkeerd te denken dat de computer dit soort rekenfouten maakt.

De eerste helft van het toernooi werd afgesloten met drie remises, 1½ uit 3 partijen. Nog geen verlies, maar ook geen winst tegen die dekselse machines. Stellig nam ik mij voor in de tweede helft van het toernooi een score van 3 uit 3 aan het resultaat toe te voegen.

Na een weekend om uit te rusten

volgde maandag 15 april de vierde ronde. Ik speelde met wit tegen het Nederlandse programma Saitek Brute Force. Na een gelijkopgaande strijd kwam er een toren-lopereindspel op het bord waarin mijn stukken veel actiever spel hadden. De computer wist zich dan ook geen raad en het werd een snelle overwinning. Dat was 2½ uit 4. Een goede start in de tweede week en met een tevreden gevoel keerde ik huiswaarts.

Op dinsdag stond ik gepland tegen het Franse programma Capture, dat in het AEGON-toernooi in 1995 een score behaalde van 3 uit 6. In het toernooibulletin had ik gezien dat dit programma 1. d4 speelde. Ik verheugde mij op een spannende partij. Ik was benieuwd wat het programma zou spelen tegen Albins Tegengambiet. Vol verwachting nestelde ik mij 's avonds achter het bord en jawel hoor, de gongslag klonk en de computer speelde verrassend 1. e4! Ik observeerde de programmeur een moment, maar hij gaf geen krimp. Ik aarzelde en vroeg mij af of de programmeur zich op mijn partijen uit het toernooibulletin had voorbereid. Een moment dacht ik: kom, ik speel Pirc of Siciliaans, dat ook tot mijn repertoire behoort. Deze gedachte verwierp ik echter snel onder het mom van 'heb vertrouwen in je favoriete opening' en aldus verscheen voor de derde keer het Scandinavisch op het bord. De computer speelde de eerste twaalf zetten

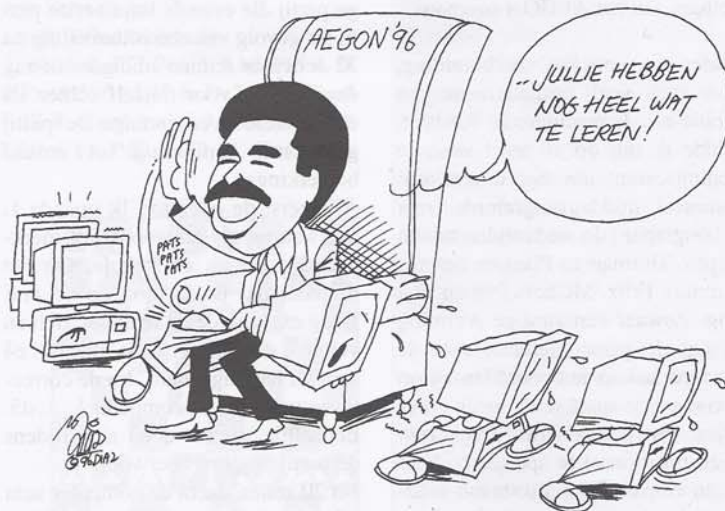
a tempo en we kwamen via zetwisseling uit in de Panov-variant van de Caro-Kann opening.

Het werd een spannende partij, waarbij ik veel meer tijd verbruikte dan de computer. Hij had mij verrast en na de opening stond ik met de rug tegen de muur. Een belangrijk moment deed zich voor na de 29e zet van wit.

Capture-Ludden
Zwart aan zet

Zwart is er nog niet in geslaagd de in de opening tijdelijk geofferde pion terug te winnen en staat gedrukt. Met 29., e5 denkt zwart zich te bevrijden. Er volgde na 2 seconden bedenktijd 30. Pxd6!. Hier verzonk de zwartspeler in diep gepeins. Ik berekende dat 30., Dxd5 een toreneindspel met een minuspion zou opleveren dat in remise zou eindigen. Gelet op mijn motto '3 uit 3' in de tweede week verwierp ik deze zet. Ik fixeerde mij op materiaalwinst en dacht de aanval van de computer te

TEKENING JOSE DIAZ

Foto: DAC DECVLI BTCL

kunnen pareren. Daarbij overzag ik een prachtige zet die mij in een mat-net bracht. De partij verliep als volgt: 30. ..., exd4 31. Df4 dxc3 32. Dxf6+ Kh7 33. Pf8!! Overzien. 33. ..., Txf8 34. Dh6+ Kg8 en opgegeven in verband met Dg5 en Th6 mat.

De eerste nederlaag die hard aankwam. Zeker toen achteraf bleek dat de programmeur zich gericht op het Scandinavisch had voorbereid. Blijkbaar is dat met die machines ook al mogelijk. Voor mij in ieder geval een duidelijk signaal om de Panov-variant nog eens grondig te bestuderen.

Gretig begon ik aan de zesde en laatste ronde. Ik speelde (alweer met zwart) tegen het degelijke Nederlandse programma Mephisto Berlin Pro.

En jawel, ook in deze laatste partij moest ik een antwoord bedenken op 1. e4. Na twee minuten bedenktijd besloot ik tot de Svejsnikov-variant van het Siciliaans. Nadat wit de voor mij onbekende zet 11. Pb1 speelde en vervolgens met 18. Tad1 niet adequaat reageerde, kwam hij er niet meer aan te pas. In 47 zetten werd de computer gevloerd. Ik laat u de partij in z'n geheel zien.

wit: **Mephisto Berlin Pro**
zwart: **Gert Jan Ludden**

1. e4 c5 2. Pf3 Pc6 3. d4 cxd4 4.

Pxd4 Pf6 5. Pc3 e5 6. Pdb5 d6 7. Lg5 a6 8. Pa3 b5 9. Pd5 Le7 10. Lxf6 Lxf6 11. Pb1 0-0 12. a4 b4 13. Pd2 Lg5 14. Pf3 Lh6 15. Lc4 Kh8 16. 0-0 Le6 17. Dd3 f5 18. Tad1

18. ..., fxe4 19. Dxe4 Lf5 20. De2 Lg4 21. Dd3 Lxf3 22. gxf3 Pd4 23. f4 Lxf4 24. Pxf4 Txf4 25. Ld5 Tc8 26. Td2 Da5 27. Le4 g6 28. Tfd1 Dxa4 29. Lb7 Tc7 30. Le4 Dd7 31. Ld5 Db5 32. Dxb5 axb5 33. Ta1 Txc2 34. Txc2 Pxc2 35. Ta8+ Kg7 36. Ta7+ Kh6 37. Lg8 Pe1 38. Txb7+ Kg5 39. Th3 Tf3 40. Txf3 Pxf3+ 41. Kg2 Kf4 42. Ld5 e4 43. Lf7 g5 44. b3 Ke5 45. Kg3 d5 46. Lh5 Pd2 47. Ld1 d4

Wit geeft het op.

Een aardige afsluiting van het toernooi, daarmee kwam ik op een score van 3½ uit 6. Ik kijk met tevredenheid terug op de partijen die ik heb gespeeld. De misrekening in de vijfde ronde kwam hard aan, maar was toch een leerzame ervaring.

Aspecten die mij zijn opgevallen: de gedrevenheid van de programmeurs, de collegialiteit tussen schakers en programmeurs, de uitstekende sfeer en ambiance tijdens het toernooi, de professionele organisatie, de prima verzorging, computers die geen Koningsindisch en Grünfeld-indisch spelen, de primeur van de schaakpartijen op Internet en het feit dat schaakcomputers voorlopig nog wel door mensen zijn te verslaan. Het was mij een groot genoegen in dit fantastische evenement meet te mogen spelen. Van dit alles heb ik genoten, met dank aan AEGON, het organiserend comité en Henk. Ik hoop volgend jaar weer van de partij te mogen zijn.

Vierde ronde

De mens heeft de macht aan de top alleen in handen gekregen. Drie grootmeesters beschikken nog steeds over een score van honderd procent. Overigens blijven enkele computers het goed doen, want een drietal machines, alle drie toevallig Nederlandse producten, staan slechts een half punt achter.

Quest, het programma van Frans Morsch, moet in deze ronde zijn eerste halfje inleveren. Dat geldt overigens ook voor tegenstander Jonathan Spielman. De Engelsman probeerde net als in zijn voorgaande partijen een eindspel te winnen en hij kwam een heel eind. In de diagramstelling weet Quest zich echter met het verrassende f3 los te worstelen.

wit: Quest

zwart: Jonathan Spielman

1. c4 e5 2. Pc3 d6 3. e3 c6 4. d4 Pf3 5. dxe5 dxe5 6. Dxd8+ Kxd8 7. Pf3 Pfd7 8. Le2 f6 9. 0-0 a5 10. b3 Pc5 11. Lb2 Le7 12. Tad1+ Kc7 13. Td2 Le6 14. Tfd1 Td8 15. Txd8 Lxd8 16. Td2 Le7 17. Ld1 Pbd7 18. Lc2 g6 19. Kf1 a4 20. Td1 axb3 21. axb3 Pa6 22. Ta1 Te8 23. Pa2 Ld6 24. Ke2 f5 25. Pg5 Lg8 26. e4 Pdc5 27. exf5 gxf5 28. Pf3 e4 29. Pd4 Tf8 30. h4 Pe6 31. Td1 Pac5 32. Pc1 Lf7 33. Ke1 Lh5 34. Pce2 Pxd4 35. Lxd4 Te8 36. Kf1 Pe6 37. Lb6+ Kxb6 38. Txd6 Kc7 39. Td2 Ta8

40. f3 exf3 41. gxf3 Lxf3 42. Lxf5 Tf8 43. Pg3 Lg4 44. Tf2 Lxf5 45. Txf5 Txf5+ 46. Pxf5 Pc5 47. Pd4 Kd6 48. Ke2 Ke5 49. Ke3 Pd7 50. b4 h5 51. Pb3 b6 52. Pd4 c5 53. bxc5 bxc5 54. Pc6+ Kf5 55. Kf3 Pf8 56. Pe7+ Ke5 57. Ke3 Pd7 58. Pc6+ Kf5 59. Kf3 Pf8 60. Pe7+ Ke5 61. Ke3 Ke6 62. Pd5 Kf5 63. Pf4 Kg4 64. Ke4 Pd7 65. Pxb5 Kxb5

66. Kd5 Kxh4 67. Kd6 Remise

Van de drie koplopers had Yasser Seirawan het eenvoudig. Het was de programmeur van tegenstander Nimzo namelijk opgevallen, dat zijn programma nogal eens in het wilde weg met zijn pionnen oprukte. Om daar voor eens en altijd vanaf te zijn, had Chrilly Donninger Nimzo verboden in de opening g7-g5 te spelen. Zoiets schreeuwt uiteraard om een afstraffing en die kwam in deze ronde. Nimzo kwam in een stelling terecht, waarin nu juist g7-g5 de enige juiste zet was.

wit: Yasser Seirawan

zwart: Nimzo

1. d4 Pf6 2. c4 e6 3. Pf3 b6 4. Pc3 Lb7 5. Lg5 Lb4 6. Db3 c5 7. a3 Lxc3+ 8. Dxc3 h6 9. Lh4

De kritieke stelling. 9. ..., g7-g5 is hier de juiste voortzetting, om daarna Pf6-e4 te doen. Dat mocht echter niet en dus nam Nimzo zijn toevlucht tot een belachelijke noodmaatregel.

9. ..., Tg8 10. e3 d6 11. 0-0-0 Pbd7 12. Kb1 Te8 13. Db3 Dc7 14. Pd2 cxd4 15. exd4 a5 16. f3 d5 17. Lg3 Dd8 18. Ld3 Ph5 19. The1 De7 20. cxd5 Lxd5 21. Lc4 Lxc4 22. Pxc4 Pxc3 23. hxg3 Tb8 24. Db5 Te8 Het nadeel van 9. ..., Tg8 was niet alleen dat de toren daar voor joker staat, bovendien blijft de zwarte koning in het centrum. Wit maakt het

nu af met een klassieke doorbraak.

25. d5 Tc5 26. Da6 Kf8 27. Pxb6 Pxb6 28. Dxb6 Dc7 29. Dxc7 Txc7 30. d6 Ta7 31. Tc1 Ta8 32. Tc7 g6 33. Te4 g5 34. Kc2 Kg7 35. Txe6 Tgd8 36. Tee7 Txd6 37. Txf7+ Kg6 38. Tfd7 Txd7 39. Txd7 Tc8+ 40. Kb1 Tc6 41. g4 Te6 42. Tc7 Te1+ 43. Tc1 Te2 44. Tc6+ Kg7 45. Tc2 Te5 46. Ka2 Tb5 47. a4 Td5 48. Kb3 Te5 49. Kc3 Kf7 50. Kd4 Te8 51. b3 Td8+ 52. Ke4 Tb8 53. Tc7+ Kg6 54. Tc6+ Kg7 55. Tc3 Kf6 56. Kd3 Ke7 57. Kc2 Kd6 58. Te3 Tc8+ 59. Kb2 Ta8 60. Te1 Tf8 61. Th1 Tf6 62. Te1 Tf8 63. Te4 Ta8 64. b4 axb4 65. Txb4 Kc5 66. Kc3 Td8 67. Tb5+ Kc6 68. Tf5 Td6 69. a5 Kb7 70. Tb5+ Ka6 71. Tb6+ en zwart gaf het eindelijk op.

Tot de vorige ronde stonden er drie Nederlanders op de eerste plaats. Van hen viel Rob Hartoch af. Hij kwam te laat (verkeerd gereden) en besloot snel remise aan te bieden. De twee anderen, Roberto Cifuentes en John van der Wiel, handhaafden zich wel op de eerste plaats. De eerste nam Zarkov een eindspel af (waar hebben we dat meer gehoord?) en ook Van der Wiel moest er hard voor werken. Er moest tactiek aan te pas komen om het punt binnen te halen.

Now-Van der Wiel
Zwart aan zet

35. ..., Pd2 36. Dxc6+

Na 36. Dxd2 Dxb1+ 37. Le1 Lf8 gaat pion b4 verloren. Wit kiest voor rommelen.

36. ..., Kf8 37. Dxe6 Dxb1+ 38. Kh2 Dh7+ 39. Kgl Pe7 40. Pc3 Dd3 41. De3 Df1+ 42. Kh2 Dc1 43. Dd3 Pe4 44. Pxe4 Dxf4+ 45. g3 dxe4 46. De2 Dh6+ en wit won door zijn materiële voor-sprong.

Naast Quest doet ook Rebel AEGON het goed. In een spectaculaire partij werd Larry Christiansen verslagen (zie de bijdrage van Ed Schröder). Fritz, het commerciële broertje van Quest, rukte op door Gert-Jan de Boer diens eerste nederlaag toe te brengen. De Boer deed het al in de opening onnauwkeurig. Door een pionoffer op lange termijn nam Fritz zijn tegenstander in de houdgreep.

wit: Gert-Jan de Boer

zwart: Fritz

1. Pf3 Pf6 2. c4 e6 3. g3 d5 4. b3 d4
5. e3 Pc6 6. exd4 Pxd4 7. Lg2 Lc5
8. Pc3 0-0 9. 0-0 Te8 10. Te1 e5 11.
h3 Pf5 12. g4 e4

13. gxf5 exf3 14. Txe8+ Dxe8 15.
Dxf3 De1+ 16. Lf1 Ld4 17. Tb1
Ld7 18. Pe2 Lc6 19. Df4 Le4 20.
Lb2 Lxf2+ 21. Dxf2 Dxf2+ 22.
Kxf2 Lxb1 23. Lxf6 gxf6 24. Pc3
Lxf5 25. Pd5 Lb1 26. Pxc7 Td8 27.
Pd5 Lxa2 28. b4 Kg7 29. Ke3 f5 30.
Pc3 f4+ 31. Kxf4 Lxc4

Wit geeft het op.

Door dit alles zou je bijna gaan geloven, dat computers echt kunnen schaken. Daarom als tegenwicht twee partijen die de zwakke punten van de machines tonen.

wit: Erik Hoeksema

zwart: Drei Hirn

1. Pf3 Pf6 2. c4 e6 3. b3 d5 4. Lb2
Pbd7 5. g3 dxc4 6. bxc4 b6 7. Lg2
Lb7 8. 0-0 Le7 9. Pc3 0-0 10. Dc2
c5 11. e4 Pg4 12. d3 Tb8 13. Pe1
Pde5 14. h3 Pf6 15. Td1 Pc6 16.
Pe2 Dc7 17. f4 Tbd8 18. Pf3 a6 19.
g4 b5 20. e5 Pd7 21. Pg3 Pb6 22. f5
Pb4 23. De2

Het is weer eens zover. De machine ziet ergens in een uithoek van het bord een pionnetje staan en heeft er geen weet van de gevaren die hem aan de andere zijde bedreigen. Hoeksema moet nog wat meer hout investeren dan het ene pionnetje, maar dat is hem wel toevertrouwd.

23. ..., Pxa2 24. f6 gxf6 25. exf6 Ld6
26. Ph5 Kh8 27. Pg5 Pa4 28. Df2
P2c3 29. Lxc3 Pxc3 30. Tde1 Lxg2
31. Dh4 Le4 32. dxe4 Lh2+ 33. Kh1
De5 34. Pg7 Dxc5 35. Dxc5

Zwart geeft het op.

En dan een hele klassieke, een loper-offer op h7. Omdat het mat duidelijk achter de horizon ligt heeft zwart er geen weet van wat er aan de hand is. De witspeler is redacteur van het blad *Computer Schach Und Spiele* en weet dus waar hij mee bezig is.

wit: Dieter Steinwender

zwart: Shredder

1. d4 d5 2. Dd3 e6 3. f4 c5 4. e3
cxd4 5. exd4 Pf6 6. Pd2 Pc6 7. c3
Ld6 8. Df3 Ld7 9. Ld3 0-0 10. Pe2
Tb8 11. Tg1 b5 12. a3 a5 13. g4 b4
14. Tg3 bxc3 15. bxc3

15. ..., Dc7 16. g5 Pe8 17. Lxh7+

Zwart geeft het op.

wit: Rafael Vaganian

zwart: Chessica

1. Pf3 d5 2. g3 c5 3. Lg2 Pc6 4. d4

Rafael Vaganian

Pf6 5. 0-0 Lg4 6. dxc5 e5 7. c4 Lxc5
8. cxd5 Dxd5 9. Pc3 Dxd1 10. Txd1
h6 11. h3 Lh5 12. Ph4 0-0 13. g4
Lg6 14. Pxc6 fxc6 15. Pa4 Ld4 16.
e3 Lb6 17. Ld2 Kf7 18. b4 Tfc8 19.
Lc3 Ke6 20. Td2 Td8 21. b5 Txd2
22. Lxd2 Pd8 23. Tc1 Pd5 24. Pc5+
Lxc5 25. Txc5 Pf6 26. Lb4 a6 27.
Tc7 Pd5 28. Lxd5+ Kxd5 29. Txc7
axb5 30. Tg8 Tb8 31. e4+ Kxe4 32.
Ld6 Tc8 33. Kg2 Ta8 34. Le7 Pc6
35. Txa8 Pxe7 36. Tb8 Pd5 37.
Txb7 b4 38. Kg3 h5 39. gxh5

Zwart geeft het op.

BELANGRIJKSTE UITSLAGEN

QUEST - Speelman	1/2 - 1/2
Seirawan - NIMZO	1 - 0
NOW - Van der Wiel	0 - 1
Hartoch - WCHES	1/2 - 1/2
ZARKOV - Cifuentes Parada	0 - 1
Vaganian - CHESSICA	1 - 0
REBEL AEGON - Christiansen	1 - 0
De Boer - FRITZ	0 - 1
Hoeksema - DREI HIRN	1 - 0
CENTAUR - Kosashvili	0 - 1
Bronstein - DARK THOUGHT	1 - 0
N. Kuyf- THE KING	1/2 - 1/2
MCHES PRO - Boersma	1 - 0
R 30 - Gert Ligterink	0 - 1
CHEIRON - Sofia Polgar	1/2 - 1/2
Löffler - ISICHESS	1 - 0
COMET - Ree	1/2 - 1/2

STAND AAN DE TOP

1. Cifuentes Parada, Seirawan, van der Wiel 4
4. FRITZ, Hartoch, Hoeksema, QUEST, REBEL AEGON, Speelman, Vaganian 3½
11. ARTHUR, Bronstein, KALLISTO, Kosashvili, MCHES PRO, MEPHISTO BERLIN PRO, REBEL 7, TURNING POINT, VIRTUAL CHESS, WCHES 3

AEGON 1996, gemengde gevoelens

Traditiegetrouw gaat de meeste aandacht bij het AEGON-toernooi uit naar de sterke mensen en computers. Toch gebeuren er ook in lagere regionen interessante en soms ook bizarre dingen. Voor de amateur-programmeur zijn de wegen vaak allerminst geplaveid. Zie de worsteling van BIONIC om aan de beloofde twee punten te komen. Auteur Hans Secelle doet verslag van zes dagen vallen en opstaan.

HANS SECELLE

Ondanks een desastreus Aegon '95 en een bepaald niet hoopgevend NK '95 besloot ik om toch maar tegemoet te komen aan mijn eigen masochistische neigingen en werd de uitnodiging voor deelname aan het 11e Aegon-tornooi aangenomen. Zoals steeds speelde Bionic weer een megatude sterker dan zes maand terug, en aangezien men z'n eigen kind blindelings moet vertrouwen besloot ik tot een weddenschap: indien Bionic minder scoort dan 2 uit 6, zou ik m'n sokken opeten.

Bijna was het zover.....

In de eerste ronde speelde een uiterst geconcentreerde IM Paul Boersma alsof zijn leven er vanaf hing (had hij ook met iemand gewed?) en na 17 zetten, ingeleid met de Kasparoviaanse anti-computeropening 1. c4, 2. Pc3 en 3. e3, mochten de stukken de doos in. O uit 1.

Het tournooi kon al niet meer stuk!

Sommige noorderburen ("sympathisanten") vroegen zich reeds af of ik zweetvoeten had; weten deze heidenen dan niet dat de geurvreter ook in België reeds zijn intrede heeft gedaan, of denken ze nu werkelijk dat wij, Vlamingen, voor alles inlegkruisjes gebruiken?

In de tweede ronde weer zwart, ditmaal tegen Michael Hoving, die vanuit het Scandinavisch in de ruilverant van het Frans verzeild raakte en door onnauwkeurig openingsspel al vlug tegen een geïsoleerde d-pion aankeek.

Hoving-Bionic
Zwart aan zet

In de diagramstelling deed Bionic heel mooi 1. ..., Lh3 (wit speelde hierop 2. Te1), gevolgd door 2. ..., Lg4 (dreigt bijvoorbeeld Lf3; f2-f3 gaat niet meer aangezien de toren niet meer op f1 staat - daarvoor diende Lh3). Hoving deed nu 3. Dd3 (verhindert Lf3) en nu vervolgde Bionic met het volstrekt belachelijke 3. ..., Lxe2, terwijl zwart na a6 en/of Dd7(!) uiteraard uitstekend had gestaan.

Na een door de witspeler hierna perfect gevoerde koningsaanval, waarbij het witte loperpaar zich flink liet gelden, ging mijn zoon de boot in. O uit 2. Minze knikte begrijpend en hield zijn foto-toestel klaar.

Sokken

In de derde ronde moest Bionic tegen Henk de Kleijnen aantreden. Deze sympathieke computerkiller was uiteraard van plan om Bionic, net als vorig jaar, in een positionele doorschuif-Fransman van het bord te keilen, maar was wel zo attent om mij met een zeer origineel presentje te bedenken: twee paar gloednieuwe Traveller Socks (Sucks ?), maat 43-46.

"Timeo Danaos, et dona ferentes"
(Odyssea - Homeros).

Met misselijk makende sluwheid slaagde de zwartspeler erin Bionic via zetverwisseling uit zijn openingsboek te krijgen, en toen de witte dametoren zich noodgewongen op a2 moest nestelen was het einde in zicht.

Bionic-De Kleijnen
Zwart aan zet

"Vriend voor het leven" Henk kreeg echter medelijden en deed in de diagramstelling het minder goede 1. ..., Db6.

Bijna a tempo volgde nu 2. Pxc4!! en na 2. ..., dxc4 3. d5! Da5 4. dxc6 vond zwart het witte loperpaar zo dreigend dat hij remise voorstelde, wat prompt werd aanvaard. Zwart staat evenwel nog steeds overwegend: na de manoeuvre Lf8-c5 moet wit zeer goed uitkijken.

Een half uit drie. Als Bionic volgende week geen vijftig procent scoort (1½ uit 3) mag gans Schakend Nederland zich te pletter lachen om een Belg met een paar kousen in z'n bek. Wat zal mijn liefvallige echtgenote daarvan zeggen ?!

In de vierde ronde mocht Piet Geertsema het proberen. Deze teamgenoot van Henk de Verschrikkelijke had zich terdege voorbereid en na precies tien identieke openingszetten stond de witte dametoren weer netjes op a2. Ik heb toen ernstig overwogen om mijn 'maat 46' in het beeldscherm te rammen, maar met andermans PC had dat waarschijnlijk een beetje gevoelig gelegen.

Gelukkig keepste Bionic voortreffelijk en toen de zwartspeler iets teveel riskeerde kostte dit plotseling een

pion. Bovendien kwam zwart in tijdnood en het eerste winstpunt kwam in zicht. Spijtig genoeg zat er echter een bug in de 'zetherhalingstabel', waardoor Bionic op een bepaald ogenblik schaak bleef staan (hoor ik daar iemand lachen?!); om veiligheidsredenen werd het remisevoorstel dan maar aanvaard.

Net daarvoor had Impakt remise gemaakt met Ada van der Giessen. BELGIE ONGESLAGEN!! Hiep, hiep, ...

1 uit 4. One down, one to go.

In de vijfde ronde verloor Bionic van Henny Maliangkay, maar hierover later meer.

De laatste ronde had Bionic weer zwart, ditmaal tegen Ada van der Giessen, die met de f-pion opende. Na de 8ste zet was Bionic uit boek en ik moest leidzaam toezien hoe de vroegere kampioene van Nederland alles klaarzette voor een onontkoombare terechtstelling.

Van der Giessen-Bionic
Wit aan zet

Wit deed hier iets te snel **1. Ph5??** (dreigt eventueel h3, gevolgd door een octopus op f6!), maar zolang het paard op g4 nog niet is verjaagd is er nog geen echt gevaar. Bionic speelde na erg lang nadenken (7 ply + een karrevracht extensies) toch maar **1. ..., Txe2**, met als waardering het hoopgevende 269 (een pion is 100). Er dreigt op het eerste gezicht Pf2+ (als de witte toren het paard slaat, slaat de zwarte toren terug en dekt opnieuw het veld f6) of uiteraard meteen Txd2. Direct Lg2-f3 faalt spijtig genoeg op het meer dan ontroerende Txb2 mat!

Zuchtend ("ik moet wel die doen") speelde Ada **2. Ld2-e1**. Net op dat ogenblik kwam kousenleverancier Henk langs en die suggereerde Txe1. Uiteraard kan wit deze toren niet slaan wegens Pf2 mat en daarom gaf wit het op. Bionic was inderdaad eerst **2., Txe1** van plan; wit kan dan echter nog tegensprutten met **3. Pf6+ Pxf6** **4. Txe1**, en omdat de paardvork op f6 er ook in sommige andere varianten nog inzit deed mijn geesteskind ijskoud **2., Td7-e7(!)**. Er dreigt nu zowel Txe1, Txb2 als Txc2(!). "Dat is echt sadistisch", merkte Henk nog op.

De 2 punten waren in ieder geval binnen. Wie een kousenetende Belg wil uitlachen zal moeten wachten tot volgend jaar...

Tenslotte, ter verklaring van de titel van onderhavig stukje, nog een woordje uitleg over de vijfde ronde. In een complexe Scandinaviër kwam Bionic tegen Henny Maliangkay ge(d)rukt te staan.

Maliangkay-Bionic
Wit aan zet

Zwarts laatste zet was Pd4 geweest, op het verwachte d5 van wit. Het Inkey\$-commando en de daarbijhorende routine, die worden gebruikt om het 'permanent brainproces' te onderbreken, bleken echter een bug te bevatten, want nu gebeurde er iets raars: Bionic verwachtte Lg4, wat Henny even later ook speelde, maar bij de berekening van zijn antwoord bleek de hoofdvariant telkens de zet Ld4xc5 te bevatten. De pion op c5 was dus zwart geworden!! Ik had toen al alarm moeten slaan, maar besloot nog even te wachten; er zat misschien wel een fout in de scherm-uitvoer. Op **1. Lg4** speelde zwart nog

1., f5, maar de witte c-pion rukte incognito op naar c6 en d7 (en indien de partij was verdergegaan, ook nog naar e8). Op dat moment stond de scheidsrechter reeds bij m'n bord en ik legde het probleem uit: ik had de laatste zet van Henny (c6xd7) nog niet ingebracht (al die tijd was mijn klok blijven lopen) en zo was op de display duidelijk te zien dat Bionic in bepaalde varianten de 'zwarte' c6-pion naar c5 wilde spelen. De heer Vissers haalde echter de schouders op, zei "Sorry" en ik mocht opgeven. In een later op de avond gespeelde identieke partij (met hetzelfde tempo) speelde Bionic, in plaats van het minder goede f5, Pxc5!

Staartje

Het verhaal kreeg echter een, voor mij althans, pijnlijk staartje. Nightmare N (van Joost Buys) had in een bepaalde partij mat in vijf of zes aangekondigd. Na het uitvoeren van de eerste zet van de matvariant crashte het programma echter. De stelling werd opnieuw ingebracht, en dit proces (vastlopen en stelling inbrengen) herhaalde zich vier of vijf keer, tot de tegenspeler van Nightmare N mat stond.

Beide situaties kunnen mijns inziens alleen maar het gevolg zijn van een programmabug. Of een programma nu daadwerkelijk vastloopt of een witte pion plotseling zwart wordt, een bug blijft een bug. Waarom mag in het ene geval dan een stelling worden ingevoerd (wat mij in de vierde ronde trouwens wél was vergund) en in het andere geval niet? Waarom 'kan' de ene bug wél en de andere niet?

Het gaat me hierbij niet zozeer om dat hele of halve puntje (als fanatiek lid van de siliciumclub gun ik Joost het volle punt trouwens van harte) en het is evenmin mijn bedoeling om iemand met de vinger te wijzen - tenslotte zijn we allemaal maar gewone stervelingen en bovendien had ik maar niet zo dom moeten zijn om mijn programma met een aantal migraineuze bugs te verrijken - maar goed: het gaat 'm om het principe.

Er kan natuurlijk worden aangevoerd dat er geen officiële computer-mensreglementen voorhanden zijn, waar-

op men kan terugvallen (je kan trouwens nooit alle mogelijke machine- of programmatoringen en/of -fouten in een éénzijdig toernooireglement onderbrengen), maar juist daarom is het naar mijn gevoel aangewezen om hieromtrent eens te praten of te confereren. Het huidige toernooireglement maakt weliswaar gewag van "overleg met de scheidsrechter", maar dat lijkt mij een beetje mager-tjes.

Mijn suggestie is de volgende. Van zodra de operator merkt dat er iets (wat dan ook) aan de hand is zet hij de klok stil (zelfs als op dat moment de klok van de tegenstrever loopt - zo krijgt die desgewenst ook een kleine schadevergoeding) en haalt hij er de scheidsrechter bij, die zich in deze laat bijstaan door een vóór de aanvang van het toernooi aangewezen 'computerschaakdeskundige'. De beslissing van dit scheidsrechterlijk duo (waarvan de ene helft, zeg maar, de Fide-reglementering voor zijn rekening neemt, en de andere helft de "ongeschreven computerschaak-wetten" is bindend voor de operator én de menselijke speler. Desgewenst kan aan het programma een tijds-penalty worden opgelegd. Op die

manier wordt een uniforme afhandeling van alle mogelijke problemen gearandeerd.

Tot zover Bionic's tweede Aegon toernooi. Ook Impakt van teamgenoot Matt Casters scoorde 2 uit 6, waarvoor mijn oprechte felicitaties! Nog enkele jaren en Julius Caesar krijgt gelijk (Omnium Gallorum Belgae fortissimi sunt).

Tenslotte een woord van dank aan

alle betrokkenen: Aegon, en vooral, Cock de Gorter, voor de 166 MHz Pentium, de perfecte organisatie, de unieke sfeer en, eens te meer, een ervaring om nooit te vergeten; David Bronstein, voor zijn schitterende boek en het 45 minuten durende gesprek, vrijdagmiddag, met de tovenaer zelf; en, last but not least, ... Henk de Kleijnen, voor de schitterende wintersokken: de eksterogen zijn inmiddels verdwenen.

RESULTATEN VAN ZES AEGON-TOERNOOIE

	91	92	93	94	95	96
2400+	79	86	76	80	69	69
2100-2400	60	64	43	49	43	39
2100-	40	38	38	36	31	29

In deze tabel zijn de resultaten weergegeven die de menselijke spelers in de afgelopen zes jaar hebben behaald. De mensen zijn daarop verdeeld in drie ratinggroepen. De cijfers geven de percentages weer die de mensen in de betreffende groep hebben gescoord.

Gelukkig zijn er veel andere leuke spellen

Volkskrant-journalist Jan Joost Lindner had weinig ervaring met het spelen tegen computers. Veel wijze raadgevingen kreeg hij, maar desondanks besloot hij het op zijn eigen manier te doen. Je moet er tenslotte ook een beetje plezier aan beleven. In de Volkskrant beschreef hij het toernooi uitvoerig. We publiceren hier het gedeelte dat betrekking heeft op zijn eigen partijen.

JAN JOOST LINDNER

Ronde 1

Tegenover me zit een jong Brits gezinnetje. Vader, moeder en een jongetje van vier dat koeienstallen bouwt van consumptiebonnen. Mijn pepermuntje accepteert hij na ruime bedenktijd. Maar de favoriete zoon, *Hiarcs*, zal even later mijn pion zonder bedenkingen wegsnaaien. De Britten zijn vriendelijk maar de vader straalt iets uit van: er moet wel gewonnen worden tegen zo'n oudere lokale knuppel. Vorig jaar begon *Hiarcs* met vijf uit vijf, maar ontliep de onsterfelijkheid door de slotpartij te verliezen.

Hij pakt de zaken actiever aan dan computers volgens hun reputatie plegen te doen. Ik offer een pion om tegenspel te krijgen, maar zulke tegenkansen worden krachtig om zeep gebracht. Net een echte meester. Na de dertigste zet kan ik alleen nog maar mijn stukken opstellen voor rommelkansen, de wanhopige schwindels, waarmee ik tegen mensen nog wel eens een verloren positie weet te redden. Tegen zo'n tactisch beest is de wanhoop maximaal.

Toch gebeurt het wonder. Met een loperoffer krijg ik aanval. *Hiarcs* heeft dat, zo blijkt achteraf, royaal zien aankomen, maar binnensbuis weggelachen. Ten onrechte, want een zet later geeft hij voor het eerst aan mijn stelling de voorkeur. Hij moet al het materiaal teruggeven. Met juichend hart en omringd door blij clubgenoten verzamel ik het Britse hout.

Ik speel op safe. Zoveel mogelijk het voordeel vasthoudend, maar steeds met remise achter de hand. *Hiarcs* verdedigt zich opmerkelijk slim en

dwingt remise door eeuwig schaak af. En dan nog zodanig dat ik bij iets te veel ambitie op ingenieuze wijze een toren zou verliezen. Rakkers zijn het. Alsmede boeven. Remise dus en de Britse vader toont zich *not amused*. Allerwege krijg ik complimenten en ik ben apetrots op deze vuurdoop. Laat nu de zwakkere elektronica maar opkomen.

Ronde 2

Met heel wat meer zelfvertrouwen betreed ik de volgende avond de speelzaal. Mij wacht een jonge Duitse wiskundeprofessor met twee computers van meestersterkte. Als die een verschillende zet aangeven, mag de professor - zelf ook een sterk schaker - kiezen. *Drei-hirn* heet deze vreemde trojka. Ik vervloek het indelingssysteem. De professor kijkt me aan alsof ik een smakelijk hapje ben voor zijn twee pitbulls.

Inderdaad. Na een rare opening *hunnerzijds* pleeg ik impulsief een goed ogende, maar meteen weerlegde dame-uitval. Al op de achtste zet sta ik als een natte krant. Wat een verschutting. Ik verwachtte wel te verliezen, maar zo *schlemielig*...

Tot de 55e zet probeer ik nog van alles, maar de drie Teutoonse breinen geven geen krimp. Hun zetten zijn koel en effectief.

Au! Mijn eerste nederlaag tegen de computer en wat voor een. Normaal kan ik redelijk tegen mijn verlies, mede dank zij een ruime ervaring aan (te) hoge borden in de nationale hoofdklasse. Maar nu voel ik me een houtjesverplaatser.

Ronde 3

In de derde ronde heb ik griep (veel anderen ook). 'Slecht spel door ziekte of ziek door slecht spel?', vroegen

reeds De Ouden. Meer dan aspirine vrolijkt *Novag Diamond* me op. Rating ongeveer 2100 en een chipje voor een wasmachine. Rekent dus weinig, maar is tactisch gevaarlijk, meent het programmaboek. Over zijn clowneske gaven wordt gezegd, maar de manier waarop *ND* de eigen dame vooruitzendt, die zelf klemzet en te grabbel gooit voor mijn torens is koddig.

Als ik op mijn gemak deze zwerfster wil ophalen, verzint *ND* de meest fantastische trucs. Met moeite ontwijk ik valkuilen en landmijnen. De computer redt inderdaad zijn/haar dame (ten koste van enig kleinhout) maar die blijft wel tot het eind van de partij in een streng soort klooster opgeborgen. Ik heb plezier in dit type overwinning, maar ben er minder trots op dan op mijn remise in de eerste ronde. In een kraampje staat *Novag Diamond* te koop voor 569 gulden. Ik adviseer de standhouder daar iets af te doen.

Ronde 4

In de vierde ronde wacht mij *Kallisto*, genoemd naar de nimf die zich door Zeus liet bepotelen en door een jaloerse Hera in een berin werd veranderd. Het programma wordt inderdaad steeds sterker (vorig jaar tweede van Nederland). Ik speel met wit een veel te scherpe en bovendien halfvergeten variant, die *Kallisto* uitgewerkt in haar hol heeft liggen. Met mijn ludieke experiment weet zij wel raad. Zonder veel hartezer ga ik er aan. Wat de sterke computers betreft ben ik nu wel de schaamte voorbij.

Ronde 5

Het Duitse *Dark Thought* (dat zijn zetten uit Karlsruhe overgeseind krijgt) heet een beul, vooral in tactisch opzicht. Hij maakt het niet kort. Uit een (te) wilde stelling ontsnap ik naar een slechter eindspel, dat ik langs afronden tot een complete remisestelling weet te voeren. Dan begint het mechaniek twintig zetten heen en weer te schuiven, kennelijk

Tegenover me zit een jong Brits gezinnetje

in de hoop op een blunder. De bedienende student wordt er verlegen van. Ze denken in Karlsruhe dat hij nog een plan heeft. Karlsruhe geeft pas remise nadat *Dark Thought* nog wat slechtere velden voor zijn stukken heeft gevonden.

Ronde 6

Slotronde, bijna kan ik weer gewoon mens worden. *Shredder* is ook Duits en tamelijk sterk. Ik heb voor de vierde maal zwart en kom door kalm spel in het voordeel. Maar dan gaat *Shredder* gewoon stáán en ik vind geen winst. Ja, misschien een waaghalzig stukoffer, maar liever niet tegen elektronica. Remise. Met 2½ uit 6 tegen sterke tegenstand ben ik behoorlijk opgelucht.

De computers halen 162½ tegen de mensen 137½. De trend is duidelijk. Over een paar jaar komen brave amateurtjes als ik er niet meer aan te pas. Kasparov heeft al voorgesteld om mensen *mét* computers tegen elkaar te laten spelen. De hardloper wordt autocoureur.

Ik zie me al aan *Kallisto*, *Socrates*, *Diogenes* of *Cheiron* vragen wat ik

in *Zeus*-naam nu weer moet doen. Gelukkig zijn er veel andere leuke spellen.

(Dit verslag werd met toestemming van de auteur overgenomen uit *De Volkskrant* van 20 april 1996.)

wit: *Hiarc*

zwart: Jan Joost Lindner

Eerste ronde

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Pd2 Pf6 4. e5 Pfd7 5. Ld3 c5 6. c3 b6 7. Da4 c4 8. Le2 a6 9. Pdf3 Le7 10. Ph3 b5 11. Dc2 Pc6 12. Lg5 b4 13. Lxe7 Dxe7 14. 0-0 a5 15. b3 Pb6 16. cxb4 Pxb4 17. Dc3 La6 18. a3 Pc6 19. Pd2 Tc8 20. bxc4 dxc4 21. Lf3 0-0 22. Lxc6 Txc6 23. Dxa5 Pd5 24. Pe4 c3 25. Da4 Tb6 26. Tfc1 Tc8 27. Da5 Dc7 28. Pe5 Le2 29. f3 Dc6 30. Da4 Tb5 31. Dc2 Tb2 32. De4 Db5 33. Pg5 g6 34. Dh4 h5 35. Pge4 Tb8 36. Dg5

(Zie diagram)

36. ..., Lxf3 37. gxf3 De2 38. Dg3 h4 39. Df2 Pf4 40. Kh1 Dxf2 41. Pxf2 Txf2 42. Pe4 Tg2 43. Pf6+ Kg7 44. Txc3 Tgb2 45. Tcc1 Pd3 46. Tc3 Tb1+ 47. Txb1 Txb1+ 48. Kg2

Pf4+ 49. Kf2 Tb2+ 50. Kf1 Txb2 51. Tc8 Th1+ 52. Kf2 g5 53. Tg8+ Kh6 54. Pg4+ Kh5 55. Pf6+ Kh6 56. Pg4+ Remise

wit: Novag Diamond

zwart: Jan Joost Lindner

Derde ronde

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Pd2 Pf6 4. e5 Pfd7 5. Ld3 c5 6. c3 b6 7. Pe2 La6 8. Lxa6 Pxa6 9. 0-0 Pc7 10. Pf4 g6 11. Pf3 Le7 12. Da4 b5 13. Da5 Pb6 14. b3 c4 15. La3 0-0 16. Tfe1 Te8 17. Tad1 Dd7 18. Td2 Tec8 19. h3 De8 20. Lxe7 Dxe7 21. Tdd1 Df8

22. g3 De7 23. b4 Pa4 24. Te3 Tcb8 25. Ph2 Tb6 26. Pg4 Dd8 27. Tf3 Ta6 28. Ph6+ Kg7 29. Pxf7 Dd7 30. Pxe6+ Txe6 31. Pd6 Tf8 32. Txf8 Kxf8 33. Tc1 a6 34. f4 Txd6 35. exd6 Dxd6 36. Kg2 Ke7 37. Te1+ Kd7 38. Te3 Pe8 39. Tf3 Pf6 40. f5 g5 41. g4 Ke7 42. a3 h6 43. h4 gxh4 44. Th3 Pe4 45. f6+ Kxf6 46. Tf3+ Kg5 47. Kh1 h3 Wit geeft het op.

Vijfde ronde

De vijfde ronde maakt duidelijk dat een van de menselijke deelnemers het AEGON-toernooi op zijn naam zal brengen. In de top krijgen de computers harde klappen, waardoor er plotseling maar een machine bij de eerste tien staat.

Het is de dag van de opmerkelijke fragmenten. Wat in de partij van Hans Ree gebeurt is wel het aller-vreemdst.

Ree-Hitech
Zwart aan zet

Zwart heeft het witte paard gepend, en wit heeft daarop geantwoord met een schaakje. Zwart moet nu 43. ..., Kh8 spelen, waarna 44. Dd4+ tot herhaling van zetten leidt.

Tot verbijstering van iedereen, Hans Berliner, de programmeur van Hitech, wel het meest, kwam er echter 43. ..., Kh7. Dat leidde na 44. Tf7+ Kh8 45. Dg7 tot mat in twee. Berliner kon uren later zijn ogen nog niet geloven en was er ook nog niet achter wat er mis was.

Ook opmerkelijk was het slotfragment van de partij Virtual Chess-Bronstein. Het begon zo.

wit: Virtual Chess

zwart: David Bronstein

1. e4 e5 2. Pf3 Pc6 3. c3 d5 4. Lb5 a6 5. Lxc6+ bxc6 6. Pxe5 Dg5 7. Pf3 Dxc2 8. Tg1 Dh3 9. Tg3 De6 10. Pd4 Dd7 11. e5 Pe7 12. Pf3 Pf5 13. Tg1 d4 14. d3 dxc3 15. Pxc3 c5 16. Lf4 Lb7 17. De2 Dc6 18. Pe4 0-0-0 19. b3 h6 20. 0-0-0

Zwart lijkt nu over een ijzersterke doorbraak te beschikken.

20. ..., c4 21. bxc4 La3+ 22. Kc2

Op het automatische 22. Kb1 volgt verrassend 22. ..., Txd3 en opeens doet de zwakte van de diagonaal b1-h7 zich voelen. Zwart neemt ook nog op e4 en staat uitstekend. De tekstzet dwingt zwart om eeuwig schaak te houden.

22. ..., Da4+ 23. Kb1 Lxe4 24. dxe4 Db4+ 25. Ka1 Dc3+ 26. Kb1 Db4+ 27. Ka1 Dc3+ 28. Kb1 Db4+

Remise

Rob Hartoch geeft voor de tweede maal een half punt af. Tegen Kallisto gaat hij akkoord met herhaling van zetten, maar als hij even beter had opgelet...

wit: Kallisto

zwart: Rob Hartoch

1. e4 d6 2. f4 c5 3. Lb5+ Ld7 4. Lxd7+ Dxd7 5. Pc3 Pc6 6. Pf3 g6 7. d4 cxd4 8. Pxd4 Lg7 9. Le3 Pf6 10. h3 0-0 11. Df3 Pxd4 12. Lxd4 b5 13. Td1 b4 14. Pd5 Pxd5 15. Lxg7 Kxg7 16. Txd5 Tac8 17. Db3 Dc6 18. Kd2 Db6 19. Ke1 Tc7 20. Tf1 Tfc8 21. Tf2 Tc4 22. Dd3

(Zie diagram)

22. ..., Dc6(?)

Nog niet echt fout omdat hij even later dezelfde kans krijgt. Met het verrassende 22. ..., f5! wint hij ech-

ter een pion: 23. exf5 Txc2! 24.

Txc2 Dg1+ en zwart komt een pion voor omdat hij via slaan op g2 altijd de toren op d5 kan ophalen.

23. Kd1 Db6 24. Ke1 Dc6 25. Kd1 Db6 26. Ke1

Remise.

Over naar de koplopers. Na deze ronde zijn er nog twee over. Van der Wiel wordt in de opening weliswaar verrast door Rebel AEGON, maar wint toch (zie de bijdrage van Ed Schröder). Yasser Seirawan heeft het niet moeilijk, want Fritz laat wel een heel rare positionele steek vallen.

wit: Fritz

zwart: Yasser Seirawan

1. e4 c5 2. c3 d5 3. exd5 Dxd5 4. d4 Pf6 5. Pf3 Lg4 6. Le2 e6 7. Pa3 Pc6 8. Pb5 Dd8

Wit zou nu bijvoorbeeld op c5 kunnen slaan. Hij doet echter een 'automatische' zet die een ruïne oplevert. Het vervolg is vrijwel gedwongen.

9. Lg5? a6 10. Lxf6 gxf6 11. Pa3 cxd4 12. Pxd4 Lxe2 13. Pxe2 Lxa3 14. bxa3 Dxd1+ 15. Txd1 Td8 16. Txd8+ Kxd8

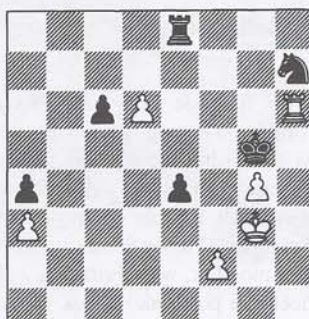
En zwart heeft groot voordeel vanwege de versplinterde witte pionnenstelling. Seirawan won als volgt.

17. Pf4 Ke7 18. Ke2 Tc8 19. Tb1

Tc7 20. a4 Pe5 21. h3 f5 22. Pd3 Pc4 23. Pb2 Pd6 24. Pd1 f4 25. Tb3 e5 26. a3 f5 27. Pb2 e4 28. c4 Ke6 29. Tb6 Ke5 30. a5 Tc5 31. Kd2 Txa5 32. a4 Tc5 33. Kc3 Tc6 34. Txc6 bxc6 35. Pd1 e5 36. h4 a5 37. Kb3 Pc8 38. h5 Pe7 39. Pc3 Pg8 40. Pd5 Pf6 41. Pe7 Kd4 42. Pxf5+ Kd3 43. h6 e3 44. fxe3 fxe3 45. Pg3 e2

Wit geeft het op.

Roberto Cifuentes heeft het helemaal aan zichzelf te danken dat hij een halfje achter raakt. In plaats van saai maar degelijk te spelen wil hij het mooi doen.

Cifuentes-Quest
Wit aan zet

Even hiervoor liet Cifuentes al een technische winst liggen. Als hij nu op h7 slaat, ligt het punt nog steeds voor het grijpen. Bijvoorbeeld 50. Txh7 Tb8 51. Th5+ Kf6 52. Kf4. Hij denkt echter een tussenzet te kunnen doen.

50. d7? Tf8 51. Txh7 Tf3+ 52. Kg2 Td3

Dat is het verschil. De toren komt achter de pion. Hoewel wit nog steeds beter staat, kan hij niet meer winnen.

53. Te7 Kf4 54. g5 Td6 55. Kf1 Kxg5 56. Txe4 Txd7 57. Txa4 Td2 58. Tc4 Ta2 59. a4 Kf5 60. Tc5+ Kf4 61. a5 Kf3 62. Tf5+ Ke4 63. Tc5 Kf3

Remise

Door van MChess Pro te winnen, komt Jonathan Speelman gelijk met Cifuentes. Hij heeft daar wel 58 zetten voor nodig. Heel wat eenvoudiger gaat het bij Turning Point-Vaganian.

wit: Turning Point

zwart: Rafael Vaganian

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Pd2 c5 4. exd5 exd5 5. Pgf3 Pc6 6. Lb5 Ld6 7. 0-0 Pe7 8. dxc5 Lxc5 9. Pb3 Ld6 10.

Pbd4 0-0 11. c3 Lg4 12. Da4 Lh5 13. Lxc6 bxc6

De volgende fase verwekte grote hilariteit bij beide partijen. Turning Point, het nieuwe programma van Eric van Riet Paap, dacht in de volgende fase namelijk dat het remise stond. Hij had gezien dat Vaganian eeuwig schaak kon houden. Dat klopte wel, maar Vaganian had ook nog iets anders bij de hand.

14. Pxc6 Pxc6 15. Dxc6 Tc8 16. Da4 Lxf3 17. gxf3 Tc4 18. b4 Dh4 19. Td1 Dh3 20. f4 Txf4

Wit geeft het op.

Tot slot de partij tussen Erik Hoeksema en Arthur. Het programma van Walter Ravenek liet tijdens de laatste Nederlands kampioenschap al zien een goede subtopper te zijn geworden. In deze partij laat het ook zien aantrekkelijk schaak te kunnen spelen. De partij is niet belangrijk voor de topplaatsen, maar is het waard volledig te worden nagespeeld. Let vooral op de opmerkelijke positie van de witte toren op b4 (na 24. Tb4) en op de zwarte koningsmars. Ook al wint het niet, veel mensen zouden het graag hebben nagedaan.

wit: Erik Hoeksema

zwart: Arthur

1. Pf3 d5 2. g3 c6 3. Lg2 Lg4 4. 0-0 Pd7 5. d3 e6 6. Pbd2 Ld6 7. e4 Pe7 8. h3 Lh5 9. b3 0-0 10. Lb2 e5 11. De1 f6 12. d4 Dc7 13. c4 Lb4 14. a3 Lxf3 15. axb4 Lxg2 16. Kxg2 Tfe8 17. dxe5 fxe5 18. exd5 cxd5 19. b5 d4 20. Pe4 Pf5 21. Ta4 Pd6 22. La3 Pxe4 23. Dxe4 Pb6 24. Tb4 Tad8 25. Td1 Tf8 26. Te1 d3 27. Td1 Td4 28. De3 Tfd8 29. Td2 Kh8 30. De1 Te8 31. De3 Dd7 32. Lb2 Pd5

33. Lxd4 Pxe3 34. Lxe3 b6 35. Ta4 Db7+ 36. Kg1 Td8 37. Kh2 Td7 38. Kg1 h5 39. h4 Df3 40. Taa2 Kh7 41. Kh2 e4 42. Ta1 Kg6 43. Tc1 Kf5 44. b4 Kg4 45. c5 Te7 46. Ta1 Tb7 47. c6 Tf7 48. Tda2 g5 49. Lxg5 Df5 50. Le3 Kf3 51. Txa7 Txa7 52. Txa7 Dxb5 53. c7 De8 54. Ta1 b5 55. Tc1 De8 56. Tc5 Ke2 57. Tc3 Kf1 58. Tc1+ Ke2 59. Kg2 d2 60. Tc2 Ke1 61. Txd2 Dxc7 62. Td5 Dc4 63. Td4 De6 64. Td2 Df7 65. Td4 Df3+ 66. Kg1 Df5

Remise

BELANGRIJKSTE UITSLAGEN

FRITZ - Seirawan	0 - 1
Van der Wiel - REBEL AEGON	1 - 0
Cifuentes Parada - QUEST	1/2 - 1/2
Speelman - MCHESSE PRO	1 - 0
TURNING POINT - Vaganian	0 - 1
Hoeksema - ARTHUR	1/2 - 1/2
KALLISTO - Hartoch	1/2 - 1/2
Kosashvili - MEPHISTO BERLIN PRO	1 - 0
VIRTUAL CHESS - Bronstein	1/2 - 1/2
WCHESSE - Ligterink	0 - 1
Christiansen - CHESSICA	1 - 0
SCHACH 3.0 - De Boer	1 - 0
DREI HIRN - S. Polgar	1/2 - 1/2
NIMZO - Löffler	1 - 0
N. Kuijff - FRENCHESSE	1 - 0
Ree - HITECH	1 - 0
Boersma - COMET	1 - 0

STAND AAN DE TOP

1. Seirawan, Van der Wiel 5
3. Cifuentes Parada, Speelman, Vaganian 4½
7. Hartoch, Hoeksema, Kosashvili, QUEST 4
11. ARTHUR, Bronstein, CAPTURE, Christiansen, FRITZ, KALLISTO, THE KING, Ligterink, MEPHISTO GENIUS, NIGHTMARE N, NIMZO, NOW, REBEL 7, REBEL AEGON, SCHACH 3. 0, VIRTUAL CHESS 31/2

Vragen aan Rebel AEGON

Het Nederlandse topprogramma Rebel is al jarenlang een geduchte tegenstander van de mens. Het toernooi van dit jaar maakte daarop geen uitzondering. Rebel AEGON scoorde 4 uit 6 tegen sterke tegenstand. Tegen de drie grootmeesters Vaganian, Christiansen en Van der Wiel werd het achtereenvolgens remise, winst en verlies. We legden enkele interessante fragmenten uit deze drie partijen voor aan Ed Schröder en zijn programma.

ED SCHRÖDER/REBEL AEGON

In de derde ronde moest Rebel AEGON het opnemen tegen de Armeense grootmeester Rafaël Vaganian. Na de 26e zet was de volgende stelling ontstaan.

Vaganian-Rebel AEGON
Wit aan zet

Vraag: Vaganian ging hier verder met 25. Ph6+ Kh8 26. Df4 Lxa2. Ziet Rebel iets beters? De witte stelling ziet er namelijk aantrekkelijk uit.

Antwoord: Toen Rebel 26., Lxa2?! speelde viel ik haast van mijn stoel van verbazing. Rebel weet dat dit niet mag! Na het toernooi ben ik op zoek gegaan naar de verklaring. Het bleek een zeldzame compiler bug te zijn (de compiler is een extern commercieel stuk software). Alles was dus wel goed geprogrammeerd, maar de compiler maakte een verkeerde REBEL EXE aan. Als je bijvoorbeeld de stelling in spiegelbeeld opzet, dan speelt Rebel geen Lxa2. Inmiddels heb ik de zaak verholpen en speelt Rebel geen 26., Lxa2 meer, maar hij twijfelt tussen 26., b6 en 26., Tcd8, in beide gevallen met licht voordeel voor wit.
In de partij volgde 27. b3 Txe1+ 28. Txe1 Pb5 29. Lb2 Te8.

Vaganian-Rebel AEGON
Wit aan zet

Vraag: Met 30. Ta1 Lxb3 31. cxb3 gxh6 legde Vaganian zich bij de situatie neer. Ziet Rebel nog iets anders?

Antwoord: Ook Rebel is niet af te brengen van 30. Ta1, zelfs niet na langere bedenktijden. Rebel schat de stelling als positief voor wit in.

Een waar spektakelstuk was de partij tussen Rebel AEGON en Larry Christiansen. Het was een klassiek gevecht van damevleugel tegen koningsvleugel. Het begin verliep zo.

wit: Rebel AEGON

zwart: Larry Christiansen

1. d4 Pf6 2. c4 c5 3. d5 e5 4. Pc3 d6 5. e4 Le7 6. g3 Pbd7 7. Le3 a6 8. f3 0-0 9. b3 Ph5 10. Dd2 Tb8 11. a4 g6 12. Lh3 f5 13. exf5 gxf5 14. Pge2 Kh8 15. Lh6 Tf7 16. 0-0 Dg8 17. Dc2 Dg6 18. Ld2 Pdf6 19. a5 Pg7 20. Pa4 Dh5 21. Lg2 Ld7 22. Pb6 Le8 23. Tfe1 Pd7 24. b4 cxb4 25. Lxb4 Pxb6 26. axb6 Tc8 27. Db3 Dg6 28. Kh1 Ld7 29. f4 e4 30. Tac1 h5 31. Da3 Kh7 32. Lh3 Tg8 33. Pc3 Le8 34. Tg1 Tf6 35. Pe2 Df7 36. Pd4 Tg6 37. Pb3 h4 38. gxh4 Ph5 39. Txxg6 Txxg6 40. Pa5

Rebel AEGON-Christiansen
Zwart aan zet

Vraag: Christiansen speelde hier 40., Lxh4. Wat vindt Rebel van 40., Pxf4?

Antwoord: Rebel speelt na 33 seconden 40., Pxf4 en is hier niet meer van af te brengen. Met licht voordeel voor zwart geeft Rebel de volgende variant: 40., Pxf4 41. Pxb7 e3 42. Pa5 Lb5 43. Dxe3 Lxc4.

In de partij volgde 40., Lxh4 41. Lxd6 Lf2 42. Pxb7 waarna de volgende stelling is ontstaan.

Rebel AEGON-Christiansen
Zwart aan zet

Vraag: Christiansen speelde hier 42., Pg3. Hoe beoordeelt Rebel AEGON die zet. Ziet hij betere mogelijkheden voor zwart?

In Schaaknieuws wordt de volgende mogelijkheid gegeven: 42., Kh8 43. Lc7 Dg7 44. Da1 Ld4 45. Db1 Tg2 en zwart wint, of 43. Pd8 (in plaats van 43. Lc7) Dg7 44. Da1 Txd6 en zwart wint materiaal of ook 43. Lc5 e3 44. Lxe3 Pg3 45. hxg3 Txxg3 en zwart wint 'enig hout'. Wat vindt Rebel van deze ideeën?

Antwoord: Rebel speelt net als Christiansen 42., Pg3+ en geeft wit de betere kansen. Variant: 42.,

Pg3+ 43. hxg3 Txg3 44. Dxc3 Lxg3 45. Tg1.

De zet 42., Kh8 van *Schaaknieuws* wordt door Rebel als volgt weerlegd: 42., Kh8 43. Le5+!

a) 43., Kg8 44. Pd6 met gewonnen stelling (score 5.24).

b) 43., Pf6 44. Pd6, gevolgd door Da1 of Db2 (met gewonnen stelling). Foutje van *Schaaknieuws*?

De hierboven gegeven variant kwam inderdaad op het bord. Dus: 42., Pg3+ 43. hxg3 Txg3 44. Dxc3 Lxg3 45. Tg1 Lh4 46. Pc5 Dh5

Rebel AEGON-Christiansen
Wit aan zet

Vraag: Hoe beoordeelt Rebel deze stelling? Hij ging verder met 47. Tg2. Heeft zwart nog wel kansen?

Antwoord: Reeds na 44. Dxc3 ruikt Rebel de winst (score +/- 2.00). Na 47. Tg2 weet Rebel (en ik ook) zeker dat wit gaat winnen.

In de partij volgde nog 47. Tg2 e3 48. b7 e2 49. Pd3 en zwart gaf het op.

De enige nederlaag liep Rebel in de vijfde ronde op tegen John van der Wiel.

wit: John van der Wiel

zwart: Rebel AEGON

1. e4 e5 2. Pf3 Pf6 3. Pxe5 d6 4. Pf3 Pxe4 5. De2 De7 6. d3 Pf6 7. Pc3 Pbd7 8. Le3 Pb6 9. 0-0-0 Pg4 10. Kb1 Pxe3 11. Dxe3 Dxe3 12. fxe3 Le7 13. Pb5 Ld8 14. e4 0-0 15. d4 f5 16. e5 dxe5 17. Pxe5 Le6 18. c4 a6 19. Pc3 Lf6 20. c5 Pd5 21. Lc4

(Zie diagram)

21., Pxc3+?

De eigenlijke fout van Rebel. Rebel denkt namelijk dat wit niet het sterke

23. d5! kan spelen in verband met de volgende variant: 21., Pxc3 22. bxc3 Tfe8 23. d5! Lxe5 24. dxe6 Lxc3 25. Td7 Le5 26. e7+ Kh8. Hier stopt het zoekproces. Echter, na 27. Lf7 is het natuurlijk uit. Een horizon-effect.

22. bxc3 Tfe8 23. d5 Lc8 24. Pf3

Vraag: Rebel speelde hier het mysterieuze 24., f4. Waarom eigenlijk en wat heeft hij tegen 24., Lxc3?

Antwoord: Dit was de leerzaamste partij van het toernooi. 24., f4 is natuurlijk een zwakke zet. Omdat Rebel een hele hoop problemen ziet

Ed Schröder

aankomen besluit het programma om via 24. ..., f4 het veld f5 vrij te maken voor zijn looper op c8. Immers, met Lf5+ kan zwart de problemen 1 zet (2 ply) uitstellen! Dit is dus een klassiek voorbeeld van het zogenaamde *horizonteffect* dat computers voorlopig nog wel parten zal blijven spelen. Mocht hier ooit een oplossing worden gevonden dan zullen de computers nog zo'n 100 tot 150 in Elo stijgen.

Rebel voelt al helemaal niets voor 24. ..., Lxc3 in verband met 25. Pg5! Kh8 26. d6 cxd6 27. Pf7+ met groot voordeel voor wit.

Het vervolg van de partij was:

24. ..., f4 25. d6+ Le6 26. d7 Lxc4 27. dxe8D+ Txe8 28. The1 Txe1 29. Pxe1

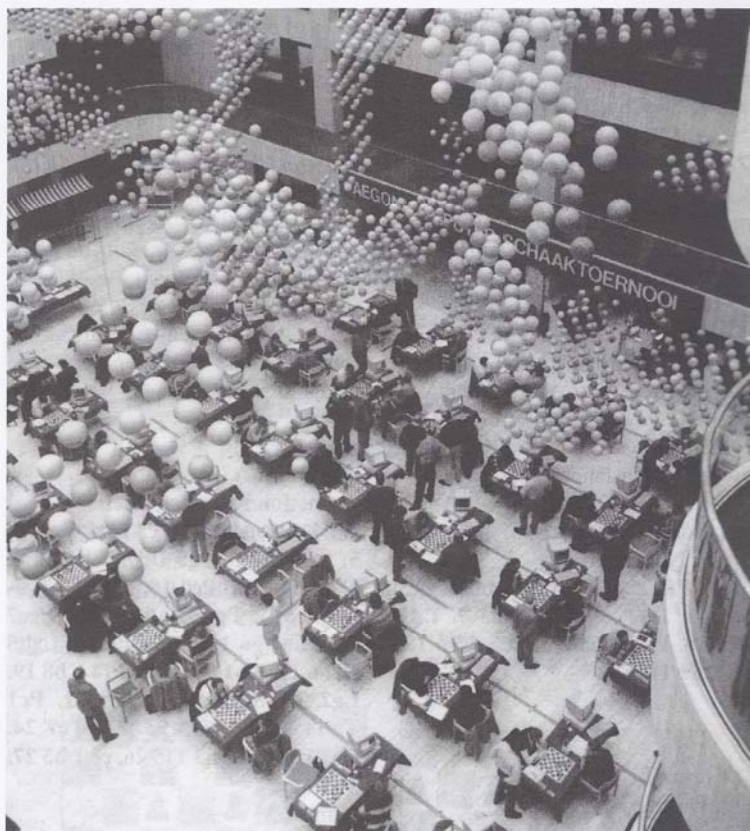

FOTO: BAS BEEKHUIZEN

29. ..., Lxc3??

Naar mijn mening de ergste fout. Met 29. ..., g5! kan zwart veel langer stand houden. In de analyse (na acht

minuten) vindt Rebel 29. ..., g5! wel. Het zou wenselijk zijn als het programma dit eerder zou zien. Erg leerzaam voor mij.

30. Tc1 Lxe1 31. Txc4 g5 32. c6 b6 33. Td4 Lc3 34. Td8+ Kf7 35. Td7+ Ke6 36. Txc7 f3 37. gxf3 Kd6 38. Txb7 Kxc6 39. Kc2 Le5 40. Th6+ Kd5 41. Kd3

Zwart geeft het op.

Conclusie

Het gebruik van een sterk schaakprogramma is een uitstekende manier voor sterke spelers om hun aanvalsspel te verbeteren. Een schaakprogramma kent geen vrees, hij pakt de pion of het stuk en heden ten dage *moet een offer kloppen*, anders verlies je de partij.

Ook voor het omzetten van een kansrijke positie in winst of het uitspelen van een gewonnen stand is het gebruik van een sterk schaakprogramma aan te bevelen. Schaakprogramma's verdedigen totaal anders dan mensen en zijn zeer vindingrijk geworden in het vinden van *narrow escapes*.

ALGEMENE INDRUK

Al een paar jaar zie ik op het AEGON-toernooi een bepaalde tendens die tenminste op gaat voor het Rebel schaakprogramma.

1 Rebel wint zijn partijen tegen spelers van 2000-2200. Rebel is in staat om tegen deze spelers het spel te maken, het initiatief te pakken en te winnen. Uitzonderingen zullen er natuurlijk altijd zijn, maar dit beeld is vrij constant de afgelopen jaren. Rebel scoort zo'n 90% in deze groep.

2 Tegen spelers van 2200-2400 ziet ik een ander beeld. Rebel scoort zo'n 60% in deze groep. De partijen verlopen anders. Zowel de mens als Rebel zijn niet goed in staat om het spel te maken, hoewel de mens dit over het algemeen beter doet. Rebel pakt het initiatief als de mens een of meerdere *kleine* onnauwkeurigheden maakt.

3 Tegen de grootmeesters zie ik een totaal ander beeld. De grootmeesters maken *altijd* het spel! Ze bouwen een sterke positie op en weten dit meestal om te zetten in winst (zie bijvoorbeeld Van der Wiel-Rebel). Echter, waar ik mij over verbaasd heb is de 'taalheid' van Rebel. De grootmeester moet zijn uiterste best doen om de sterke positie verder uit te bouwen en te winnen. Elke keer weer opnieuw vindt Rebel een verdediging en zie ik de grootmeester de wenkbrauwen fronsen om vervolgens in diep gepeins te verzinken. En niet zelden gaat het mis voor de mens. Vaganian kon zijn mooie stelling niet

Zesde ronde

Zoals na de vorige ronde al vrijwel vaststond heeft het elfde AEGON-toernooi een menselijke winnaar gekregen. De Amerikaanse grootmeester Yasser Seirawan won ook zijn zesde partij en toonde zich een uitstekend computerbestrijder. De totaalscore ging echter naar de computers, die wonnen met 162½-137½.

Twee spelers hebben nog kans op een score van honderd procent. Van dat tweetaal heeft Yasser Seirawan het niet erg moeilijk. Hij treft met het Nederlandse Nightmare een relatief zwakke tegenstander.

wit: Yasser Seirawan

zwart: Nightmare N

1. d4 Pf6 2. c4 e6 3. Pf3 b6 4. Pc3 Lb4 5. Db3 c5 6. a3 La5 7. Ld2 cxd4 8. Pxd4 Pc6 9. Pxc6 dxc6 10. g3 Lb7 11. Lg2

11. ..., Dd4?

Het begin van een foutief plan. Zwart kan beter kort rokeren, in plaats van het onheil over zich af te roepen.

12. Td1 0-0-0 13. 0-0 Dc5 14. Da4 Lxc3 15. Lxc3 a5 16. Tc1 Thg8 17. b4 axb4 18. axb4 Dd6 19. c5 bxc5 20. bxc5 Dd7 21. La5

Zwart geeft het op.

Het is spoedig duidelijk dat John van der Wiel een lastige avond krijgt.

De opening loopt niet zoals hij verwacht had en eigenlijk kan hij niets anders doen dan passief afwachten. Dat houdt hij een tijdje vol, want tegen computers is dat niet zo risikant.

Als echter duidelijk wordt dat Quest evenmin grootse plannen heeft, komt Van der Wiel tot het inzicht dat remi-

se het best mogelijke resultaat is. Bewust risico's nemen en de tweede plaats in gevaar brengen bevalt hem niet.

wit: Quest

zwart: John van der Wiel

1. d4 e6 2. e4 d5 3. Pc3 Lb4 4. e5 b6 5. Dg4 Lf8 6. Lg5 Dd7 7. h4 h6 8. Lf4 h5 9. Df3 Pe7 10. g3 Pf5 11. 0-0-0 Pc6 12. Pge2 La6 13. Lh3 Pce7 14. The1 g6 15. Lg5 Lh6 16. Lxh6 Txh6 17. Kb1 0-0-0 18. Pf4 Kb8 19. Lg2 Thh8 20. Pce2 Tc8 21. Pc1 Thd8 22. Pfe2 c6 23. Pf4 Tc7 24. Pb3 Dc8 25. Ph3 Tf8 26. c3 Lb5 27. Td2 Da6

Remise

Rafael Vaganian wint op vlotte wijze van Arthur. Zoals dat wel vaker met computers gaat doet de machine zichzelf de das om. Arthur verzwakt zijn eigen damevleugel en moet dat bezuren met een geleidelijke wurging.

wit: Arthur

zwart: Rafael Vaganian

1. e4 e6 2. d4 d5 3. e5 b6 4. c3 Dd7 5. a4 a5 6. f4 La6 7. Lxa6 Pxa6 8. Pf3 h5 9. 0-0 Ph6 10. Ph4 g6 11. Ld2 Pb8 12. Dc2 Pc6 13. Dd3 Pe7 14. Le3 Pef5 15. Pxf5 Pxf5 16. Pd2 Le7 17. Lf2 c5 18. dxc5 bxc5 19. Db5 c4

20. b3 cxb3 21. Pxb3 Dxb5 22. axb5 a4 23. b6 Kd7 24. Pc5+ Lxc5 25. Lxc5 Kc6 26. Lf2 Kb7 27. Ta3 Thc8 28. Tb1 Tc4 29. g3 Pe7 30. Kg2 Pc6 31. Tb5 g5 32. Kf3 g4+ 33. Ke2 h4 34. Kd3 hxg3 35. hxg3 Pe7 36. Ta1 Pf5 37. Tbb1 Tac8 38. Ta3 Th8 39. Ta2 Th3 40. Tb4 Txb4 41. cxb4 Pxc3 42. Txa4 Pf5+

Wit geeft het op.

Halverwege de ronde ziet het er naar uit dat Roberto Cifuentes zich bij het duo op de tweede plaats zal voegen. Ondanks een dubbelpion die hij zichzelf bewust heeft bezorgd, krijgt hij tegenstander Now geleidelijk in zijn greep. Alle witte stukken zijn tot passiviteit gedoemd. Op de 34e zet weet Now zich echter los te wurmen, en als Cifuentes dan ook nog de witte toren laat binnenkomen zijn de bordjes opeens verhangen.

wit: Now

zwart: Roberto Cifuentes Parada

1. e4 d6 2. d4 Pf6 3. Pc3 e5 4. dxe5 dxe5 5. Dxd8+ Kxd8 6. Pf3 Ld6 7. Lc4 Le6 8. Lxe6 fxe6 9. Le3 Pc6 10. Td1 Ke7 11. a3 a6 12. h4 b5 13. Th3 Tab8 14. b4 a5 15. bxa5 Pxa5 16. Tg3 Thg8 17. Lc1 Pc4 18. Pd2 Pxd2 19. Txd2 b4 20. axb4 Txb4 21. Te2 Tc4 22. Kf1 h6 23. Ld2 Ph5 24. Td3 Tb8 25. Te1 Tb2 26. Tc1 Pf6 27. f3 Pd7 28. g3 Pc5 29. Te3 Pa6 30. Te2 Pb4 31. Le1 Kd7 32. h5 Kc6 33. g4 Lc5

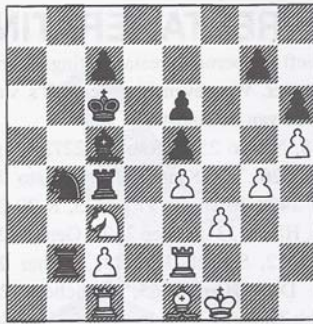
VERANTWOORDING

Dit toernooiverslag verschijnt als toernooiboek en tegelijk als Computerschaak 96-3.

Samenstelling:
Minze bij de Weg

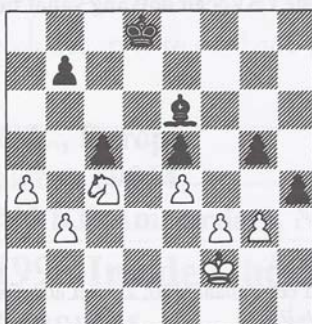
Bijdragen:
Paul Boersma
Ed Schröder
Jan Joost Lindner
Hans Secelle
Gert Jan Ludden

Het maken van dit toernooiverslag was niet mogelijk geweest zonder de hulp van de bulletinploeg, die na iedere ronde een toernooibulletin met alle partijen produceerde.

34. Pa4 Ta2 35. Pxc5 Kxc5 36. c3 Txe2 37. Kxe2 Pc6 38. Td1 Ta4 39. Td7 Ta2+ 40. Ld2 Pa5 41. Kd3 Kb6 42. Tgx7 c5 43. Lxh6 c4+ 44. Ke3 Tc2 45. Lg5 Txc3+ 46. Kf2 Tc2+
Zwart geeft het op.

Ook Jonathan Speelman slaagt er niet in op 5½ punt te komen. Vier keer lukte het hem een eindspel te winnen. Johan de Konings programma The King houdt echter goed stand. Het speelt tempo in het toernooi is anderhalf uur voor de hele partij, plus twintig seconden extra per gespeelde zet. Dat betekent dat eindspelen lang kunnen worden door gespeeld, maar ook dat de vermoeidheid een belangrijke rol kan gaan spelen. Dat laatste zien we in de partij Nimzo-Kosashvili gebeuren. De zwartspeler was de hele avond op winst uit en dacht een laatste kans te hebben.

Nimzo-Kosashvili
Zwart aan zet

37. ..., Lxc4? 38. bxc4 Kc7?
De definitieve misser. De koning moet de andere kant op. Nu wordt zwart er uit gerekend.
39. gxh4 gxh4 40. Kg2 Kb6 41. Kh3 Ka5 42. Kxh4 Kxa4 43. f4!
Want op 43. ..., b5 komt winnend 44. fxe5.

43. ..., exf4 44. e5 b5 45. e6 bxc4 46. e7 c3 47. e8D+ Ka3 48. De2 f3 49. Dc2 Kb4 50. Kg3 f2 51. Kxf2
Zwart geeft het op.

Onder het motto: woensdag gehakt-dag vallen er weer heel wat slacht-partijen te bewonderen. We laten er twee zien, een met de mens als winnaar en een met een computer in de heldenrol.

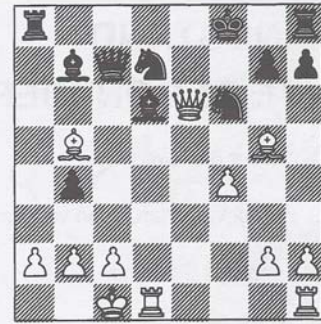
wit: Larry Christiansen
zwart: Fritz
1. d4 d5 2. c4 c6 3. Pf3 Pf6 4. Dc2 e6 5. g3 Le7 6. Lg2 0-0 7. 0-0 b6 8. Lf4 dxc4 9. Dxc4 La6 10. Dc2 Pd5 11. Pc3 Pxf4 12. gxf4 Ld6 13. De4 De7 14. Tfd1 f5 15. De3 Lb7 16. Pe5 Tc8 17. Dh3 Td8 18. e4 fxe4 19. Pxe4 h6 20. Td3 Lc8 21. Tg3 Lxe5 22. dxe5 Kh8 23. Pf6

23. ..., Df7 24. Le4 a6 25. Tg6 Df8 26. Kh1 Ta7 27. Tag1 Tf7
Zwart geeft het op.
Jammer eigenlijk, want wit had graag nog 28. Txh6 gxh6 29. Tg6 willen uitvoeren.

In de TASC R 30 zit zoals bekend een programma van Johan de Koning. Dat kijkt niet op een pionnetje. Tegen Jannes van der Wal worden zelfs twee stukken geofferd.

wit: R 30
zwart: Jannes van der Wal
1. e4 c5 2. Pf3 d6 3. d4 cxd4 4. Pxd4 Pf6 5. Pc3 a6 6. Lg5 e6 7. f4 Dc7 8. Df3 b5 9. 0-0-0 b4 10. e5 Lb7 11. Pcb5 axb5 12. Lxb5+ Pbd7 13. Dh3 Le7 14. Pxe6 fxe6 15. exd6 Lxd6 16. Dxe6+ Kf8

17. Kb1
Een stille zet tussendoor om het vervelende Txa2 te voorkomen. Zwart kan toch niet verhinderen dat hij materiaal terug moet geven.
17. ..., Pc5 18. Dxd6+ Dxd6 19. Txd6 Pfe4 20. Td4 Pgx5 21. fxxg5 Kf7 22. Tf1+ Kg6 23. h4 Thf8 24. Txf8 Txf8 25. g4 Tf2 26. Le8+
Zwart geeft het op. Een van de meest spectaculaire computerpartijen van dit toernooi.

BELANGRIJKSTE UITSLAGEN

QUEST - Van der Wiel	1/2 - 1/2
Seirawan - NIGHTMARE N	1 - 0
THE KING - Speelman	1/2 - 1/2
ARTHUR - Vaganian	0 - 1
NOW - Cifuentes Parada	1 - 0
NIMZO - Kosashvili	1 - 0
REBEL AEGON - Hoeksema	1/2 - 1/2
Hartoeh - MEPHISTO GENIUS	1/2 - 1/2
Ligterink - SCHACH 3. 0	1 - 0
Bronstein - KALLISTO	1/2 - 1/2
Christiansen - FRITZ	1 - 0
N. Kuijff - VIRTUAL CHESS	1 - 0
REBEL 7 - Steinwender	1 - 0
ZARKOV - Ree	1 - 0
WCHES - Boersma	1 - 0
R 30 - Van der Wal	1 - 0
De Boer - CENTAUR	1 - 0
HIARCS - S. Polgar	1 - 0
FRENCHES - Löffler	1 - 0

STAND AAN DE TOP

1. Seirawan 6
2. Vaganian, Van der Wiel 5½
4. Speelman 5
5. CAPTURE, Christiansen, Cifuentes Parada, Hartoeh, Hoeksema, Ligterink, NIMZO, NOW, QUEST, REBEL 7 4½

EINDSTAND	
11E AEGONTOERNOOI	
1. Yasser Seirawan	6
2. Rafael Vaganian, John van der Wiel	5½
4. Jonathan Speelman	5
5. CAPTURE, Larry Christiansen, Roberto Cifuentes Parada, Rob Hartoch, Erik Hoeksema, Gert Ligterink, NIMZO, NOW, QUEST, REBEL 7	4½
15. David Bronstein, DIEP, GENIUS, HIARCS, KALLISTO, THE KING, Yona Kosashvili, Nico Kuyf, MChess PRO, MEPHISTO GENIUS, R 30, REBEL AEGON, WChess, ZARKOV	4
29. ARTHUR, Gert-Jan de Boer, CHESSICA, CHESS SYSTEM TAL, DARK THOUGHT, DOCTOR X, DREI HIRN, FRENCHNESS, FRITZ, Gert Jan Ludden, NIGHTMARE D, NIGHTMARE N, SAITEK BRUTE FORCE, SCHACH 3.0, VIRTUAL CHESS, Wim Wolthuis	3½
45. Ad van den Berg, Paul Bierenbroodspot, CENTAUR, CHEIRON, COMET, ISICHESS, Gert Legemaat, Gunther Loewenthal, MEPHISTO BERLIN PRO, SHREDDER, Dieter Steinwender, TURNING POINT	3
57. ANT, Jeroen Blokhuis, Paul Boersma, BREAK THROUGH II, DIOGENES, Matthias Feist, HECTOR, HITECH, Jan Joost Lindner, MIRAGE, NOVAG DIAMOND, Hebert Perez Garcia, Sofia Polgar, Hans Ree, Jos de Waard, Jannes van der Wal	2½
73. Henk Arnoldus, Piet Bakker, BIONIC, Willem Hajenius, Michael Hoving, IMPAKT, Lex Jongsma, Stefan Löffler, Henny Maliangkay, Alexander Munninghoff, PANDIX, SCHAAKMEESTER X, Martin Voorn, Peter van Wermeskerke, Peng Zhaoqin	2
88. DRAGON, Piet Geertsema, GOLDBAR, Fre Hoogendoorn, Bert Kieboom, Corry Vreeken-Bouwman	1½
94. ANANSE, Rien Goudart, Henk de Kleijnen, Richard Oranje, Nico Vromans	1
99. Ada van der Giessen, Henk Prins	½

TOERNOOIPRESTATIERATING

Beter dan de punten geeft de toernooiprestatierating de prestatie van de computers weer. We geven hier de TPR's van de computers in de volgorde van de eindstand:

Quest 2615, Now 2478, Nimzo 2598, Rebel 7 2272, Capture 2327, Rebel AEGON 2526, The King 2373, Kallisto 2385, WChess 2295, Zarkov 2408, MChess Pro 2433, R 30 2352, Mephisto Genius 2213, Hiarcs 2340, Diep 2291, Genius, 2187, Fritz 2413, Chessica 2412, Schach 3.0 2281, Arthur 2303, Virtual Chess 2343, Drei Hirn 2365, Frenchess 2294, Nightmare N 2326, Dark Thought 2207, Doctor X 2166, Saitek Brute Force 2196, Nightmare D 2106, Chess System Tal 2146, Comet 2364, Turning Pointe 2296, Mephisto Berlin Pro 2221, Shredder 2094, Centaur 2266, Isichess 2305, Cheiron 2104, Diogenes 2094, Ant 2178, Mirage 2144, Hitech 2165, Hector 1997, Novag Diamond 2071, Break Through 2002, Pandix 2000, Schaakmeester X 2012, Impakt 1958, Bionic 1870, Dragon 1870, Goldbar 1865, Ananse 1801

11e Aegon computerschaaktoernooi - april 1996

Internet

<http://www.schaakclubutrecht.nl/diepmenspc.html>

[Vincent Diepeveen geeft zijn visie over het Aegon-toernooi]

http://www.schaakcomputers.nl/hein_veldhuis/database/files/04-1996,%20Schakend%20Nederland,%20Jaap%20van%20den%20Herik,%20Topspelers%20bij%20Aegon.pdf

[Schakend Nederland, Jaap van den Herik, Topspelers bij Aegon]

http://www.schaakcomputers.nl/hein_veldhuis/database/files/06-1996,%20Schakend%20Nederland,%20Jaap%20van%20den%20Herik,%20Grootmeesters%20Odomineren%20in%20Aegon-toernooi.pdf

[Schakend Nederland, Jaap van den Herik, Grootmeesters domineren in Aegon-toernooi]